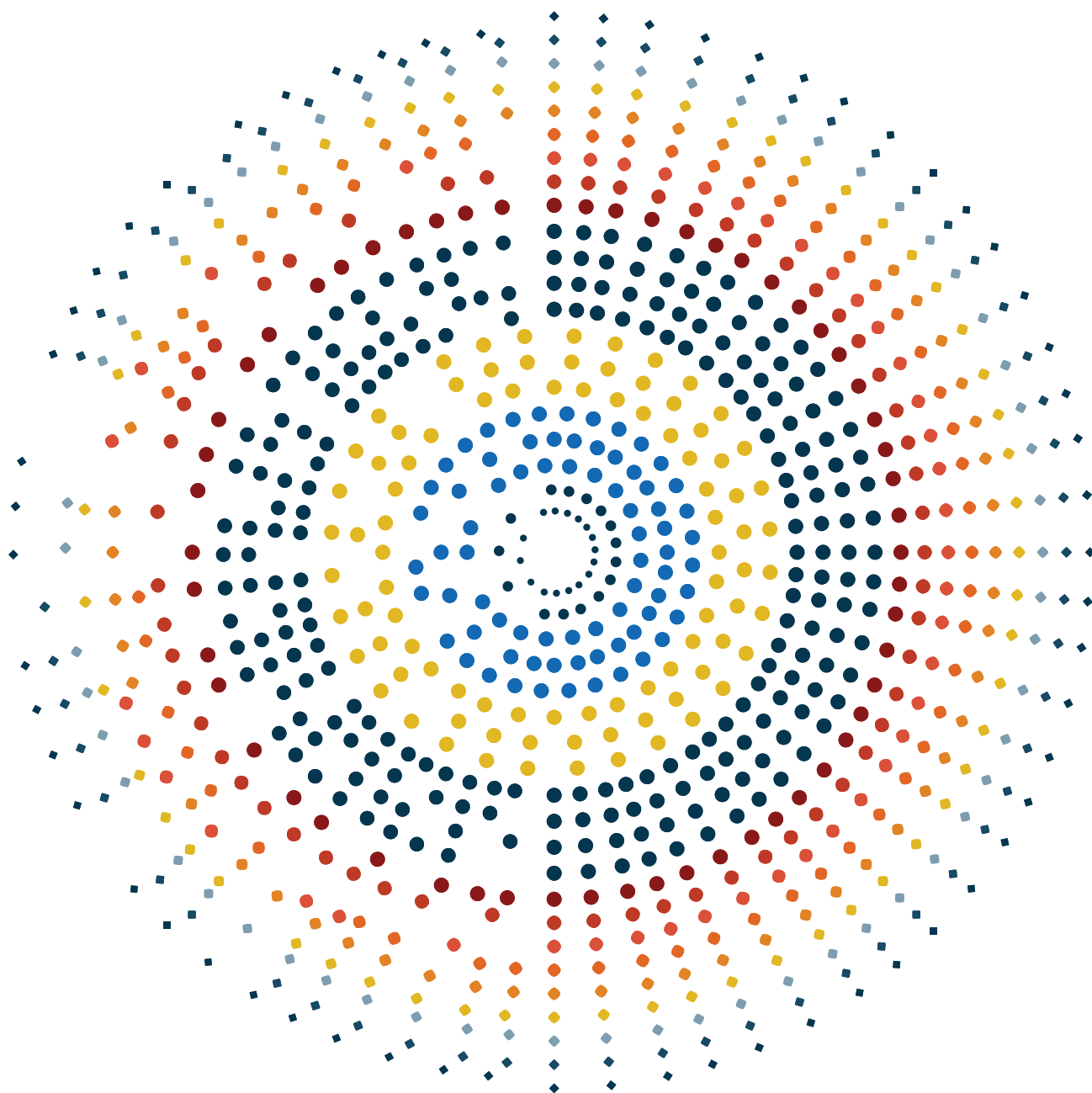

ANALIZA SĂRĂCIEI MULTIDIMENSIONALE

în Republica Moldova în anul 2022

Autori:

Biroul Național de Statistică, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova

Machetare: Axenti Ion

Opiniile exprimate în acest raport aparțin autorului și nu reflectă neapărat opiniile Organizației Națiunilor Unite, inclusiv PNUD, sau ale statelor membre ONU.

PNUD este organizația lideră a ONU care luptă pentru a pune capăt inechității provocate de sărăcie, inegalități și schimbarea climei. Implicând o rețea extinsă de experți și parteneri din 170 țări, ajutăm comunitățile să beneficieze de soluții integrate și durabile, pentru oameni și pentru planetă.

Citare:

Analiza sărăciei multidimensionale în Republica Moldova în anul 2022:

Raport analitic/Biroul Național de Statistică și PNUD/ elaborare: Aurelia Spătaru [et al.].

Chișinău: Biroul Național de Statistică, 2024 – 52 p

Statistica Moldovei/Biroul Național de Statistică, ISBN 978-9975-53-418-5.

Cerințe de sistem: PDF Reader.

Referințe bibliogr. în subsol.

ISBN 978-9975-177-37-5 (PDF)

338:316.42(478)

A 48.

Drepturi de autor © **Biroul Național de Statistică și PNUD 2024**. Toate drepturile sunt rezervate

MULȚUMIRI

Prezentul raport a fost elaborat în parteneriat de către Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova (Aurelia Spătaru, Ina Emelianova, Svetlana Furtuna), Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova (Daniela Gasparikova, Andrea Cuzyova, Dorin Toma, Dumitru Vasilescu și Zinaida Adam) și Inițiativa Oxford pentru Sărăcie și Dezvoltare Umană (Monica Pinilla-Roncancio, Fanni Kovessdi și Corinne Mitchell).

Autorii aduc sincere mulțumiri pentru suport metodologic și tehnic semnificativ, precum și recenzii de specialitate, care au fost furnizate de Centrul regional al PNUD din Istanbul (Vesna Dzuteska-Bisheva și Elena Danilova-Cross), Biroul PNUD pentru Suport Politic și Programatic

(Nathalie Bouche) și experți independenți (Maria Vremiș, Marcel Spataru și Valeriu Prohnițchi), ale căror expertiză și sugestii au îmbunătățit notabil calitatea și conținutul acestui raport.

Aducem mulțumiri Cancelariei de Stat, Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Sănătății, Ministerului Educației și Cercetării, Ministerului Energiei, altor parteneri naționali pentru contribuțiile lor la elaborarea metodologiei de calcul a Indicelui Sărăciei Multidimensionale în cadrul unui proces consultativ extins, precum și la studierea posibilității aplicării ISM în politicile publice.

CUVÂNT ÎNAINTE

În Republica Moldova, ca și pe plan mondial, Agenda de dezvoltare durabilă 2030 promovează eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context. În vederea implementării Agendei de dezvoltare durabilă un loc important revine producerii și diseminării datelor pentru monitorizarea țintei 1.2 “Până în 2030, reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de bărbați, femei și copii de toate vârstele care trăiesc în sărăcie în toate dimensiunile sale conform definiției naționale”.

În contextul ultimelor evoluții la nivel global, afectate de situații de crize economice, energetice și de sănătate, influențate de schimbarea climei și conflicte armate, ne întrebăm tot mai des despre calitatea vieții oamenilor și măsura în care sărăcia, în toate dimensiunile sale, afectează populația Republicii Moldova și în particular pe cele mai vulnerabile grupuri ale acesteia. Prezentul raport privind „Analiza sărăciei multidimensionale în Republica Moldova” abordează aceste întrebări de importanță majoră. Indicele național al Sărăciei Multidimensionale (ISM) privește dincolo de indicatorii monetari, cuprinzând dimensiunile de sănătate, educație, condițiile de trai și ocupare. Dimensiunile sărăciei, propuse pentru structura Indicelui, au fost identificate în cadrul unui proces consultativ extins.

Obiectivul acestui Raport este, pe de o parte, descrierea procesului de elaborare a ISM național, prezentând în detaliu dimensiunile, indicatorii cu pragurile de deprivare și, pe de altă parte,

prezintă proporția populației țării, care se află în sărăcie multidimensională și deprivările care o afectează. Adicional, informațiile și analiza din acest raport pot fi utilizate în scopul identificării persoanelor deprivat și grupurilor vulnerabile, alocării de resurse cu impact major asupra sărăciei, coordonării politicilor multisectoriale și abordărilor pentru gestionarea intervențiilor asupra problemelor identificate și ajustarea politicilor bazate pe dovezi care vor accelera creșterea calității vieții.

BNS își exprimă profunda recunoștință tuturor celor care au contribuit în mod direct sau indirect la elaborarea raportului nominalizat. Astfel, apreciem sprijinul tehnic al echipei de experți ai Inițiativei Oxford pentru Sărăcie și Dezvoltare Umană, Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), ministerelor de resort pentru colaborare și suport, în vederea elaborării calculului Indicelui Sărăciei Multidimensionale și interpretării rezultatelor din perspectiva politicilor împărtășite cu colaboratorii BNS, pentru sprijin tehnic și financiar în pregătirea acestui Raport.

Facem apel către utilizatorii de date de a explora subiectul abordat în acest raport și a utiliza informațiile publicate pentru înțelegere mai bună a anvergurii fenomenului sărăciei în diverse dimensiuni.

Oleg Cara

Director General al Biroului Național de Statistică

CUVÂNT ÎNAINTE

La mijloc de cale către 2030, diminuarea sărăciei continuă a fi o provocare dificilă la nivel mondial. Inegalitatea, instabilitatea politică, conflictele, urgențele climatice și diversele crize economice sunt provocări universale care se manifestă distinct în fiecare țară și necesită abordări adaptate și complexe pentru a le soluționa eficient. Tocmai din acest motiv este momentul să facem un pas înapoi și să ne reevaluăm strategiile menite să reducă sărăcia și să le ajustăm ținând cont de complexitățile dictate de contextul nostru actual.

În Moldova, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) sprijină eforturile naționale de combatere a sărăciei, de încurajare a creșterii incluzive și de promovare a dezvoltării umane. Inițiativele noastre urmăresc să sporească bunăstarea tuturor, prin axarea pe dezvoltarea durabilă, incluziunea socială și reziliența economică. Prin programele și parteneriatele sale, PNUD abordează aspectele multidimensionale ale sărăciei și se străduie să îmbunătățească accesul la educație de calitate, la servicii de sănătate, la oportunități economice și de angajare, asigurând durabilitatea mediului și consolidarea guvernantei.

În acest context, prezentăm primul raport privind Indicele național al sărăciei multidimensionale în Moldova (ISM). Această inițiativă de pionierat, dezvoltată de Biroul Național de Statistică în colaborare cu PNUD și cu Inițiativa Oxford în domeniul Sărăciei și Dezvoltării Umane, este adaptată astfel încât să reflecte realitățile naționale. Prin faptul că ia în considerare multiplele fațete ale sărăciei, inclusiv sănătatea, educația, standardele de viață și ocuparea forței de muncă, acest raport nu se limitează doar la măsurile monetare tradiționale, dar oferă o viziune mai nuanțată asupra modului în care oamenii din Moldova resimt sărăcia.

ISM servește drept referință esențială pentru eforturile noastre prezente și viitoare. Oferă dovezi solide care pot ghida factorii de decizie, practicienii și părțile interesate în formularea de strategii și intervenții țintite. Prin valorificarea

informațiilor prezentate aici, ne propunem să construim o societate mai incluzivă, mai echitabilă și mai prosperă, în care nimeni nu este exclus.

Recunoaștem importanța datelor actualizate și dezagregate pentru promovarea politicilor eficiente. Deși acest raport utilizează la maxim datele existente, subliniază și nevoia urgentă de investiții continue în surse statistice care să măsoare atât sărăcia multidimensională acută, cât și cea moderată. Elaborarea Indicelui național ne va permite să valorificăm întregul său potențial pentru formularea politicilor bazate pe date și anticipative, având garanția că strategiile noastre sunt bazate pe informațiile cele mai exacte și actuale disponibile.

Ne exprimăm sincera recunoștință față de Guvernul Republicii Moldova pentru angajamentul său ferm de a aborda sărăcia și de a promova dezvoltarea socială. Colaborarea și sprijinul oferit de diverse ministere, agenții și instituții de cercetare au fost esențiale pentru succesul acestei inițiative.

De asemenea, apreciem dedicarea, expertiza și eforturile neobosite ale echipei de cercetare pentru a asigura acuratețea și fiabilitatea constatărilor. Apreciam participarea persoanelor implicate la realizarea acestui studiu. Disponibilitatea lor de a-și împărtăși experiențele și perspectivele a fost de neprețuit în captarea și explicarea dimensiunilor sărăciei în Moldova.

Încurajăm toți cititorii să cerceteze metodologia, constatările, recomandările și lecțiile învățate prezentate în acest raport.

Să folosim aceste cunoștințe pentru a promova schimbările pozitive, pentru a încuraja colaborarea între sectoare și pentru a abilita oamenii și comunitățile să elimine sărăcia în toate formele ei.

Daniela Gasparikova

Reprezentantă rezidentă
Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
în Republica Moldova

CUPRINS

Tabele	7
Figuri	8
Lista abrevierilor	9
Glosar de termeni	10
Sumar executiv	11
Constatări-cheie	12
CAPITOLUL I. INTRODUCERE	
1.1. Context și cadru	13
1.2. Indicele național al sărăciei multidimensionale în Moldova (ISM) în cadrul Agendei 2030	14
1.3. Procesul de proiectare ISM național	14
CAPITOLUL II. METODOLOGIE ȘI DATE	
2.1. Metoda Alkire și Foster	17
2.2. Structura ISM	17
2.3. Surse de date	20
2.4. Alinierea cu prioritățile naționale	20
CAPITOLUL III. REZULTATE	
3.1. Măsurarea sărăciei multidimensionale în Moldova	24
3.2. Disparități urbane, rurale și regionale	26
3.3. Sărăcia multidimensională pe grupe de vârstă	30
3.4. Disparitățile sărăciei multidimensionale în funcție de gen	31
3.5. Gospodăriile cu copii în sărăcie multidimensională	31
3.6. Sărăcia multidimensională și sărăcia monetară	32
3.7. Rezultatele testelor de robustețe	35
CAPITOLUL IV. DOMENII DE ACȚIUNE	
4.1. Monitorizarea sărăciei multidimensionale	36
4.2. Influențarea alocării bugetare	37
4.3. Abordarea deprivărilor critice și a nevoilor celor mai vulnerabile persoane	37
CAPITOLUL V. CONCLUZII ȘI PAȘI DE URMAT	41
ANEXĂ.	42

TABELE

TABELUL 1.	ISM – dimensiuni, indicatori, praguri de deprivare și ponderi	19
TABELUL 2.	Alinierea ISM cu prioritățile naționale.....	21
TABELUL 3.	Incidența, intensitatea și valoarea ISM, 2022.....	24
TABELUL 4.	Incidența, intensitatea și valoarea ISM, pe medii de reședință, 2022.....	26
TABELUL 5.	Incidența, intensitatea și valoarea ISM, pe regiuni statistice, 2022	28
TABELUL 6.	Incidența, intensitatea și valoarea ISM, pe grupe de vârstă, 2022	30
TABELUL 7.	Incidența, intensitatea și valoarea ISM, pe sexe, 2022.....	31
TABELUL 8.	Incidența, intensitatea și valoarea ISM, pe tipuri de gospodării, 2022.....	31
TABELUL 9.	Rezultatele testelor de robustețe, 2022	35
TABELUL 10.	Rata trunchiată, pe medii de reședință, ordonată după contribuția la ISM, 2022	38

ANEXĂ

TABELUL 1.	Rate netrunchiate ale sărăciei, pe caracteristici demografice, %, 2022	42
TABELUL 2.	Rate trunchiate ale sărăciei, pe caracteristici demografice, %, 2022	43
TABELUL 3.	Contribuții procentuale ale indicatorilor ISM, pe caracteristici demografice, %, 2022	44
TABELUL 4.	Sărăcia monetară și multidimensională, pe caracteristici demografice, %, 2022	45
TABELUL 5.	Suprapunerea și diferențele între ratele sărăciei monetare și multidimensionale, pe caracteristici demografice, %, 2022	46
TABELUL 6.	Alinierea ISM cu prioritățile naționale.....	47

FIGURI

FIGURA 1.	Etapile elaborării Indicelui Sărăciei Multidimensionale pentru Republica Moldova	16
FIGURA 2.	Gradientul intensității în rândul săracilor, 2022	25
FIGURA 3.	Rata netrunchiată a sărăciei la nivel național, 2022	25
FIGURA 4.	Rata trunchiată a sărăciei la nivel național, 2022	26
FIGURA 5.	Rata trunchiată a sărăciei, pe medii de reședință, 2022	27
FIGURA 6.	Contribuții procentuale ale indicatorilor ISM, pe medii de reședință, 2022	28
FIGURA 7.	Rata trunchiată a sărăciei, pe regiuni statistice, 2022	29
FIGURA 8.	Contribuții procentuale ale indicatorilor ISM, pe regiuni statistice, 2022	30
FIGURA 9.	Rata trunchiată a sărăciei, după numărul de copii în gospodărie, 2022	32
FIGURA 10.	Sărăcia monetară versus sărăcia multidimensională, 2022	33
FIGURA 11.	Suprapunerea între ratele sărăciei monetare și multidimensionale, 2022	33
FIGURA 12.	Suprapunerea între ratele sărăciei monetare și multidimensionale, pe regiuni statistice, 2022	34

LISTA ABREVIERILOR

AF	Metoda Alkire și Foster
BNS	Biroul Național de Statistică
CBGC	Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice
CEE-ONU	Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite
ENV	Evaluare Națională Voluntară
ES	eroare standard
HDRO	Biroul de raportare privind dezvoltarea umană
IÎ	interval de încredere
IDU	Indicele Dezvoltării Umane
ISM	Indicele Sărăciei Multidimensionale
MPPN	Rețeaua de Experți în Sărăcie Multidimensională
NEET	fără un loc de muncă, fără educație sau formare
NESTA	Fundația Națională pentru Știință, Tehnologie și Arte
ODD	Obiectivele de Dezvoltare Durabilă
OPHI	Inițiativa Oxford în domeniul Sărăciei și Dezvoltării Umane
PND	Planul Național de Dezvoltare
PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
SDS	Studiu demografic și de sănătate

NOTĂ: În unele cazuri pot apărea decalaje neînsemnate între totalurile indicate și sumele componente incluse, fapt ce se explică prin rotunjirea datelor.

GLOSAR DE TERMENI

Indicele Sărăciei Multidimensionale global

Este un indice internațional al sărăciei multidimensionale, lansat de către OPHI și Biroul de raportare privind dezvoltarea umană (HDRO) al PNUD, în scopul comparabilității la nivel internațional al sărăciei multidimensionale acute. Acesta reflectă multiplele deprivări cu care se confruntă persoanele sărace în domeniile educației, sănătății și condițiilor de trai, care măsoară atât incidența sărăciei multidimensionale, cât și intensitatea acesteia. Este utilizat pentru a crea o imagine cuprinzătoare a persoanelor care trăiesc în sărăcie și permite comparații între țări, regiuni, precum și în interiorul țărilor.

Indicele național al Sărăciei Multidimensionale (în continuare ISM)

Este un indice național al sărăciei multidimensionale, relevant pentru contextul Republicii Moldova, ce reflectă multiplele deprivări cu care se confruntă persoanele sărace în domeniile educației, sănătății, condițiilor de trai și ocupării. Acesta măsoară atât incidența sărăciei multidimensionale, cât și intensitatea acesteia. Este utilizat pentru a crea o imagine cuprinzătoare a persoanelor care trăiesc în sărăcie și permite comparații în interiorul țării.

Incidența sărăciei, H

Proporția persoanelor identificate ca fiind sărace în aspect multidimensional, denumită și „rata sărăciei multidimensionale”. Reprezintă proporția persoanelor din totalul populației ale căror scor de deprivare ponderat este mai mare sau egal în raport cu pragul sărăciei. Valoarea acesteia variază între 0 și 100%.

Intensitatea sărăciei, A

Proporția medie a indicatorilor (ponderați) față de care persoanele sărace sunt deprivare – scorul mediu de deprivare pentru toate persoanele sărace multidimensionale.

Indicatori ISM

Componente fundamentale ale ISM care surprind deprivările ce definesc sărăcia, conform scopului măsurării.

Dimensiuni ISM

Grupări conceptuale de indicatori concepute pentru a facilita comunicarea rezultatelor ISM.

Pragul de deprivare

Un nivel minim pe care o gospodărie sau o persoană ar trebui să îl atingă pentru a fi clasificată ca nedepărită în raport cu un anumit indicator ISM. De exemplu, pragul de deprivare pentru indicatorul ani de școlarizare ar putea fi de șase ani, astfel încât o persoană este considerată deprivată dacă nu a absolvit cel puțin șase ani de școlarizare.

Populație de referință

Populația pentru care este relevantă deprivarea (de exemplu, frecventarea studiilor este relevantă doar pentru copiii de vârstă școlară). Indicatorii au diferite praguri de deprivare în funcție de grupa de vârstă a populației de referință.

Pondere

Importanța (greutatea) relativă atribuită indicatorilor ISM (și, prin asociere, dimensiunilor corespunzătoare). Ponderile la fel ca dimensiunile, indicatorii și pragurile rămân constante în timp. Stabilirea ponderilor joacă un rol fundamental în determinarea importanței relative a fiecărei deprivări în estimarea finală a ISM.

Pragul sărăciei, k

Identifică persoanele sărace multidimensionale în cel puțin k indicatori ponderați. Valoarea k reprezintă nivelul minim de deprivări sau valoarea scorului de deprivare în baza căruia se determină dacă o anumită persoană este sau nu considerată săracă din punct de vedere multidimensional.

Raportul netrunchiat al persoanelor

Proporția tuturor persoanelor deprivare, indiferent dacă sunt sau nu sărace multidimensionale, în raport cu indicatorul respectiv.

Raportul trunchiat al persoanelor

Proporția persoanelor deprivare sărace multidimensionale în raport cu indicatorul respectiv.

Contribuție procentuală

Ponderea pe care fiecare indicator o are în valoarea totală a ISM (în total însumează 100%).

SUMAR EXECUTIV

Tranziția Moldovei la o economie bazată pe piață cu orientare socială a fost marcată de numeroase provocări de dezvoltare. În urma creșterii constante a Venitului Național Brut pe cap de locuitor, de la cel mai scăzut nivel de 5021 dolari SUA în 1999 la 12964 dolari SUA în 2022¹, Moldova a trecut din grupul țărilor cu venituri mici în cel al țărilor cu venituri medii inferioare. În aceeași perioadă s-a îmbunătățit și valoarea Indicelui Dezvoltării Umane² (IDU) la 0,763 în 2022, clasându-se pe locul 86 din 193 de țări și teritorii (o majorare de 10,9% comparativ cu IDU de 0,647 din 1999). Când indicele IDU este ajustat la inegalitate, acesta scade la 0,698, reprezentând o pierdere de 8,5% în contextul distribuției inegale a indicilor. De asemenea, având în vedere vulnerabilitățile adânc înrădăcinate și factorii structurali, dezvoltarea socio-economică în Moldova a variat de-a lungul timpului și s-a concentrat în mediul urban.

Numărul de crize prin care a trecut Republica Moldova din 2019 (criza economică și de sănătate publică generată de pandemia COVID-19, creșterea prețurilor la energie și alimente, impactul economic și umanitar al războiului din Ucraina) au amplificat vulnerabilitățile țării, menținând rata sărăciei absolute la valori de peste 30%. Acest lucru îngreunează și mai mult eforturile naționale de reducere a sărăciei, necesitând strategii multilaterale și reactive pentru a proteja și îmbunătăți nivelul de bunăstare al populației.

Având scopul de a reduce la jumătate atât sărăcia absolută, cât și sărăcia în toate dimensiunile sale până în 2030, Republica Moldova s-a dedicat ideii de realizare a Obiectivului de Dezvoltare Durabilă 1. În centrul acestui angajament se află Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”³, care promovează o abordare centrată pe om, poziționând omul ca beneficiar

a dezvoltării, nu doar ca resursă sau instrument al dezvoltării.

Abordarea sărăciei în mod cuprinzător este una dintre prioritățile principale ale strategiei, concentrându-se pe reducerea ratei sărăciei și promovarea incluziunii sociale în întreaga țară. La baza acestei inițiative este efortul de a stimula creșterea economică, de a îmbunătăți oportunitățile de angajare și de a garanta că beneficiile creșterii sunt distribuite în mod egal tuturor sectoarelor comunității, plasând accent special pe grupuri precum persoanele în vârstă, copiii, persoanele cu dizabilități și comunitățile marginalizate.

Adoptarea unei abordări multidimensionale pentru măsurarea sărăciei permite autorităților moldovenești să înțeleagă mai bine prevalența și complexitatea sărăciei atât la nivel național, cât și la nivel local. Această abordare este esențială în elaborarea politicilor specifice și acțiunilor practice pentru reducerea sărăciei.

Acest raport prezintă Indicele național al sărăciei multidimensionale (ISM), estimat în baza datelor Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice⁴ pentru anul 2022 și metoda Alkire-Foster⁵. Documentul prezintă, de asemenea, o analiză cuprinzătoare a impactului sărăciei asupra populației din Moldova în patru dimensiuni-cheie ale sărăciei: sănătate, educație, condițiile de trai și ocupare, detaliate prin 11 indicatori specifici.

Pe măsură ce Moldova își avansează strategiile de reducere a sărăciei, ISM va servi drept resursă valoroasă pentru factorii de decizie, oferind perspective esențiale pentru proiectarea intervențiilor eficiente, alocarea resurselor în mod chibzuit și îmbunătățirea semnificativă a calității vieții locuitorilor țării. Examinând detaliat multiplele dimensiuni ale sărăciei, ISM nu doar măsoară progresul, ci și evidențiază traseul către dezvoltarea durabilă și sporirea echității sociale.

1 PNUD (Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare). 2024. Raportul Dezvoltării Umane 2023-24: Spargerea blocajului: Regândirea cooperării într-o lume polarizată. New York, <https://hdr.undp.org/content/human-development-report-2023-24>

2 Ibid.

3 Guvernul Republicii Moldova, Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134582&lang=ro

4 Biroul Național de Statistică, Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice, <https://statistica.gov.md/ro/cercetarea-bugetelor-gospodarilor-casnice-9925.html>

5 Inițiativa Oxford în domeniul Sărăciei și Dezvoltării Umane, Introducere tehnică în metoda AF, <https://ophi.org.uk/research/af-method>

Constatări-cheie

În anul 2022, aproape 811 mii de persoane din Moldova (31,1% din populație) erau sărace din punct de vedere monetar conform pragului național al sărăciei⁶ (2942 MDL pe lună).

În același timp, 716 mii de persoane (27,5% din populație) erau sărace din punct de vedere multidimensional, deoarece se confruntau cu deprivări în cel puțin 35% din indicatorii ponderați.

Fiecare persoană săracă din punct de vedere multidimensional este, în medie, deprivată în 46,5% de indicatori ponderați.

Valoarea ISM este de 0,128, ceea ce indică faptul că, în medie, persoanele multidimensionale sărace din Moldova se confruntă cu 12,8% din totalul deprivărilor.

Principalele provocări întâmpinate de persoanele sărace multidimensionale sunt lipsa asigurării medicale, afectând aproximativ 24,7% dintre acestea, problemele legate de sanitație (24,2%) și încălzirea locuinței cu combustibili poluanți (23,4%). Șomajul (2,7%) și accesul limitat la servicii medicale (0,4%) au o prevalență comparativ mai mică.

Aproape 163 de mii de persoane (22,8% dintre cele identificate ca fiind sărace multidimensionale) se află la limita pragului sărăciei multidimensionale (niveluri de deprivare cuprinse între 35 și 39,99% de indicatori ponderați) și riscă să intre într-o sărăcie și mai acută, dacă nu li se acordă ajutor.

Aproape jumătate din populația săracă multidimensională (43,4% sau 311 mii) se confruntă cu niveluri de deprivare cuprinse între 40 și 49,99%, indicând dificultăți moderate până la severe.

Aproape o treime (33,4%) din populația identificată ca fiind săracă multidimensională se confruntă cu deprivări semnificative (de la 50 până la 79,99% de indicatori), evidențiind severitatea sărăciei care afectează un segment substanțial și subliniind necesitatea urgentă de sprijin și intervenții pentru a depăși aceste deprivări.

Deși constituie doar 0,4% din populație, grupul care trăiește în sărăcie extremă (deprivare în peste 80% din indicatori) prezintă un nivel de vulnerabilitate profund, necesitând sprijin spe-

cial pentru a reduce dificultățile semnificative cu care se confruntă și pentru a-i ajuta să ajungă cel puțin la nivelul pragului sărăciei.

Sărăcia multidimensională este mult mai frecventă în localitățile rurale față de cele urbane, primele confruntându-se cu o rată a sărăciei aproape de trei ori mai mare față de localitățile urbane (37,6%, și respectiv 12,3%). De asemenea, intensitatea sărăciei, care reflectă profunzimea deprivărilor, este mai acută în mediul rural, unde a atins 47,4%, comparativ cu 42,4% în mediul urban. În consecință, ISM evidențiază această discrepanță puternică, înregistrând valoarea de 0,178 în mediul rural - o valoare de peste trei ori mai mare decât cea de 0,052 înregistrată în mediul urban.

Disparitățile dintre regiunile Moldovei evidențiază niveluri variate ale sărăciei multidimensionale. Distribuția arată că, municipiul Chișinău stă mult mai bine la acest capitol, cu cea mai mică incidență (10,4%), intensitate (43,6%) și ISM (0,045). Pe de altă parte, regiunile Nord și Centru, având valori ISM aproximativ similare (0,158 și 0,157), prezintă cea mai mare incidență a sărăciei multidimensionale (33,8% și, respectiv, 33,2%).

Analiza arată că, în Republica Moldova, grupul de vârstă 40-49 este cel mai afectat de sărăcia multidimensională, cu o incidență de 39,7% și o intensitate a sărăciei de 47,0%.

Copiii cu vârste cuprinse între 0-17 ani reprezintă al doilea cel mai afectat grup, înregistrând un ISM de 0,172, cu o incidență de 36,0% și intensitate de 47,9% indicând o expunere semnificativă la factorii sărăciei multidimensionale și subliniind necesitatea sprijinului special.

Persoanele din gospodăriile cu copii, care constituie 47,6% din total populație a Republicii Moldova, se confruntă cu un nivel mai înalt a sărăciei multidimensionale comparativ cu persoanele din gospodăriile fără copii. Astfel, pentru persoanele din gospodăriile cu copii s-a înregistrat un ISM de 0,172, cu o incidență de 35,9%, ambele cifre depășind ratele înregistrate pentru persoanele din gospodăriile fără copii, de 0,089 și, respectiv, 19,3%. Această disparitate devine și mai pronunțată în familiile mai numeroase, deoarece persoanele din gospodăriile cu trei copii sau mai mulți prezintă cele mai mari niveluri de sărăcie multidimensională, cu un ISM de 0,256, dublu față de media națională.

⁶ Metodologia de calculare a pragului absolut al sărăciei, https://statistica.gov.md/files/files/Metadate/alte/Metodologie_saracie.pdf

Capitolul I. INTRODUCERE

1.1. Context și cadru

Măsurarea sărăciei se bazează deseori pe valori monetare, axându-se pe venituri sau cheltuieli în raport cu un indicator de referință (de regulă pragul sărăciei) reprezentând necesarul pentru ca omul să-și permită bunuri și servicii esențiale. Cu toate acestea, adevărata bunăstare înseamnă mai mult decât simpla suficiență financiară. Serviciile și facilitățile vitale care îmbunătățesc semnificativ calitatea vieții, cum ar fi accesul la educație de calitate, îngrijire medicală și mediu curat, sunt adesea susținute de inițiative guvernamentale și sunt cruciale pentru o abordare holistică a bunăstării.

Pentru o înțelegere mai bună a fenomenului sărăciei, este esențial să includem depriverile nemonetare care afectează calitatea vieții individuale, îmbunătățind astfel sfera analizei monetare. Prin această perspectivă extinsă, recunoaștem că bunăstarea transcende simpla satisfacere a necesităților, reflectând un spectru mai larg al dezvoltării umane și progresului social.

În Republica Moldova, la calculare sărăciei monetare sunt utilizate cheltuielile de consum și pragul sărăciei absolute, care este calculat pentru un an specific și cuprinde valoarea monetară a unui coș de consum considerat că asigură condiții de trai minime acceptabile în circumstanțele țării. Pragul sărăciei bazat pe cheltuieli este actualizat anual cu ajutorul indicelui prețurilor de consum. Cu toate acestea, odată cu schimbările în condițiile de viață din țară, este important să se revizuiască periodic și calcularea pragului sărăciei absolute.

Pragul sărăciei absolute în Moldova a fost calculat în baza datelor Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC) 2006⁷, apoi a fost recalculat în 2016⁸. Astfel, CBGC constituie principala sursă de informație pentru măsurarea sărăciei în țară. Aceasta a fost utilizată pentru a stabili pragul național al sărăciei, pentru a

măsura nivelul sărăciei, dar și ca sursă principală de analiză pentru a înțelege impactul diverselor politici socio-economice asupra sărăciei. Compilând date detaliate despre veniturile gospodăriilor, tendințele de consum, dar și un spectru larg de indicatori nemonetari - inclusiv nivelurile de educație, accesul la îngrijire medicală, statutul profesional, calitatea locuinței, deținerea bunurilor și standardele de trai autoevaluate - CBGC oferă o perspectivă cuprinzătoare asupra nivelului de trai și susține eforturile de eradicare a sărăciei într-un mod cuprinzător.

Republica Moldova a înregistrat progrese treptate în eradicarea sărăciei extreme, însă această provocare încă mai persistă. Tendința pozitivă se datorează în parte inițiativelor îmbunătățite de protecție socială și remitențelor din străinătate sporite. Cu toate acestea, criza energetică și inflația din 2022, exacerbate de războiul din Ucraina, au dus la creșterea nivelurilor de sărăcie extremă și sărăcie absolută în țară.

Extinderea domeniului de aplicare al programelor de asistență socială și de subvenționare a energiei, alimentate de fondurile naționale redirecționate și de suportul extern substanțial, au jucat un rol vital în ameliorarea efectelor adverse. Sprijinul neîntrerupt al sistemelor de asistență socială este vital pentru a ieși din această situație dificilă și pentru a relua eforturile de eradicare a sărăciei la nivel semnificativ.

În acest context, adoptarea unei abordări multidimensionale a sărăciei, care combină atât aspectele monetare, cât și cele nemonetare, oferă o înțelegere mai profundă a experiențelor reale ale populației. O astfel de abordare generează măsuri politice mai concentrate și eficiente pentru a sprijini persoanele nevoiașe și pentru a promova bunăstarea națională, asigurând consistență în abordarea naturii multi-aspectuale a sărăciei.

7 Notă cu privire la măsurarea sărăciei, https://statistica.gov.md/files/files/SeminareConferinte/Seminar26oct2007/Not_inf_mas_saraciei_ro.pdf

8 Măsurarea sărăciei pentru anul 2019 în Republica Moldova, https://statistica.gov.md/files/files/Metadate/alte/2_NBS_Moldova_Note_2019_poverty_measure_rom.pdf

1.2. Indicele național al sărăciei multidimensionale în Moldova (ISM) în cadrul Agendei 2030

În septembrie 2015, Republica Moldova, alături de alte 192 de state membre ale ONU, s-a angajat să susțină Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă adoptând Declarația Summitului privind Dezvoltarea Durabilă de la New York⁹.

Prin intermediul acestei agende, profitând de elanul dat de Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului (ODM), s-au stabilit obiective ambițioase, inclusiv eradicarea sărăciei până în 2030 și promovarea dezvoltării durabile la nivel global. Cuprinzând 17 obiective generale și 169 de ținte, Agenda vizează dimensiuni esențiale ale progresului economic, social și de mediu fiind adaptabilă la circumstanțele unice ale fiecărei țări în parte.

Moldova a adaptat și a integrat Obiectivele de Dezvoltare Durabilă în agenda națională, un proces definit ca naționalizare a țintelor indicatorilor pentru Obiectivele de Dezvoltare Durabilă¹⁰, implementat cu suportul PNUD, cu sprijinul Echipei de Țară a ONU, inclusiv UNFPA, UNICEF, OIM și UN Women.

Cadrul de monitorizare național¹¹ stabilește responsabilitățile autorităților publice, mecanismul de coordonare și cadrul pentru raportarea progresului în implementarea Agendei 2030.

Biroul Național de Statistică coordonează producerea și diseminarea indicatorilor de monitorizare a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD) în Republica Moldova, asigurând acces deschis la date pentru factorii de decizie și alte părți interesate. În colaborare cu Cancelaria de Stat, BNS elaborează instrucțiuni pentru prezentarea și publicarea datelor ODD, inclusiv a Evaluărilor Naționale Voluntare¹². Biroul men-

⁹ Organizația Națiunilor Unite, Transformarea lumii noastre: Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, Rezoluția adoptată de Adunarea Generală la 25 septembrie 2015, <https://www.un.org/en/conferences/environment/newyork2015>

¹⁰ ONU, Guvernul Republicii Moldova, Naționalizarea indicatorilor pentru Obiectivele de Dezvoltare Durabilă, 2017, https://statistica.gov.md/public/files/SDG/docs/Indicators_ONU_RO.pdf

¹¹ Cadrul național de monitorizarea implementării Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030 aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 953/2022, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135555&lang=ro

¹² Guvernul Republicii Moldova, Evaluarea Națională Voluntară/Raportul de Progres 2020,

ține, de asemenea, Platforma națională ODD¹³ și asigură raporturile dintre entitățile naționale și agențiile internaționale de custodie.

ODD 1 urmărește eradicarea sărăciei în toate formele ei. Ținta 1.1 se concentrează pe sărăcia monetară, în timp ce Ținta 1.2 abordează importanța reducerii la jumătate a sărăciei multidimensionale pentru toate femeile, bărbații și copiii de toate vârstele care trăiesc în sărăcie în toate dimensiunile sale conform definițiilor naționale. În acest context, Grupul de Experți ODD a recomandat guvernelor să dezvolte propriul Indice al Sărăciei Multidimensionale (ISM), adaptat la contextul național, și să-l folosească pentru monitorizarea procesului de reducere a sărăciei.

Un ISM național surprinde deprivările simultane cu care se confruntă populația săracă printr-un set de indicatori care vizează direct măsurarea sărăciei. Prin urmare, elaborarea unui ISM ajută la furnizarea de date (în special pentru indicatorul 1.2.2) pentru monitorizarea progresului în implementarea ODD¹⁴.

Includerea Indicatorului 1.2.2 în ODD are drept scop major eradicarea sărăciei multidimensionale în context național. În plus, împărtășind progresul pe baza Indicatorului 1.2.2, țările se pot încuraja una pe alta să reducă sărăcia în mod sustenabil.

1.3. Procesul de proiectare ISM național

Pentru a-i conferi măsurii durabilitate, a fost esențial ca, în locul unui instrument ad-hoc utilizat de o instituție anume, să se ajungă la un consens și un sentiment comun în ceea ce privește legitimitatea ISM care transcende actorii politici și factorii de decizie. Procesul de creare a unei măsurări statistice naționale a sărăciei multidimensionale s-a bucurat de o puternică implicare și coordonare guvernamentală cu implicarea diferitor ministere și părți interesate, asigurând astfel legitimitatea, transparența, inclusivitatea și relevanța procesului și măsurării finale a indicelui (Figura 1).

https://statistica.gov.md/public/files/SDG/docs/VNR_rom.pdf

¹³ Platforma de diseminare a indicatorilor ODD, <https://statistica.gov.md/ro/obiectivele-de-dezvoltare-durabila-183.html>

¹⁴ ODD-urile și Indicele Sărăciei Multidimensionale, MPPN, www.mppn.org

Cu suportul și expertiza PNUD, în decembrie 2016 a fost organizat un atelier de lucru pentru a familiariza inițial reprezentanții Biroului Național de Statistică, ministerelor, autorităților publice și ai mediului academic cu abordările și bunele practici internaționale recunoscute pentru măsurarea dimensiunilor și a efectului multiplu (de deprivare, exluziune, discriminare etc.) asupra diferitor grupuri de populație, inclusiv celor deprivare. Ulterior, specialiștii BNS au prezentat calculele experimentale ale ISM, estimat conform metodei Alkire-Foster în baza Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice. Dimensiunile sărăciei propuse de BNS au fost discutate în repetate rânduri cu reprezentanții ministerelor, autorităților publice centrale, organizații ale societății civile și cercetători din perspectiva priorităților politicii naționale și a contextului național și prezentat la reuniunea Grupului de specialiști privind măsurarea sărăciei și inegalității ai CEE-ONU de la Geneva în decembrie 2018.

Ulterior, în perioada mai-iulie 2017, în colaborare cu Fundația Națională pentru Știință, Tehnologie și Arte (engleză NESTA, *National Endowment for Science, Technology and the Arts*) din Marea Britanie, a fost realizat un exercițiu practic pentru consultarea opiniei grupurilor considerate vulnerabile în contextul Republicii Moldova pentru identificarea și înțelegerea celor mai importante și stringente probleme cu care se confruntă "oamenii săraci".

Au fost aplicate două metode de analiză: focus grupuri în formă de discuție (discuții facilitate cu reprezentanții a 15 grupuri vulnerabile) și un exercițiu de prioritizare pentru a înțelege importanța relativă a problemelor cu care se confruntă comunitățile sărace. În urma acestor consultări, au fost identificate 68 de probleme legate de sărăcie și defavorizare, care au ajutat la identificarea și înțelegerea a ceea ce înseamnă să fii sărac în Republica Moldova.

În noiembrie 2017, cele 68 de probleme legate de sărăcie și defavorizare, identificate în urma consultărilor cu grupurile vulnerabile, au fost discutate cu factorii de decizie. Ulterior, ele au fost prioritizate și grupate conform a 10 dimensiuni socio-economice, pentru fiecare dintre acestea fiind propuși indicatori de măsurare.

La următoarea etapă, în 2018, a fost realizat un sondaj de opinie publică pentru a prioritiza și mai mult dimensiunile sărăciei (conform opiniei

populației țării) și pentru a distribui problemele de sărăcie după dimensiuni la nivel individual și comunitar.

Punctul culminant al acestor eforturi a fost formularea unei liste definitive a domeniilor pentru măsurarea sărăciei în toate dimensiunile relevante în contextul Republicii Moldova. Lista a fost însoțită de 25 de indicatori statistici concepuți pentru a măsura sărăcia nemonetară și dimensiunile acesteia. În al patrulea trimestru al anului 2019, au fost colectate date pentru 10 dintre acești indicatori, printr-un modul suplimentar la CBGC, restul indicatorilor fiind deja disponibili.

În 2020 și 2021, Biroul Național de Statistică s-a angajat într-un efort comun cu experți ai Inițiativei Oxford în domeniul Sărăciei și Dezvoltării Umane (OPHI). Pentru efectuarea calculelor experimentale ale ISM au fost definite dimensiunile, indicatorii, ponderile și pragurile sărăciei multidimensionale și a fost aplicată metodologia Alkire-Foster de calcul a ISM. Ulterior au fost constituite profilurile deprivărilor la nivel de persoană/gospodărie.

În iunie 2022, a fost organizat un atelier de lucru¹⁵ pentru reprezentanții autorităților publice centrale relevante, unde specialiștii BNS, OPHI și PNUD au prezentat metodologia propusă pentru calcularea ISM național și principalele rezultate ale calculelor experimentale. La eveniment au participat reprezentanții Cancelariei de Stat, Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerului Finanțelor, Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Sănătății și Ministerului Educației și Cercetării.

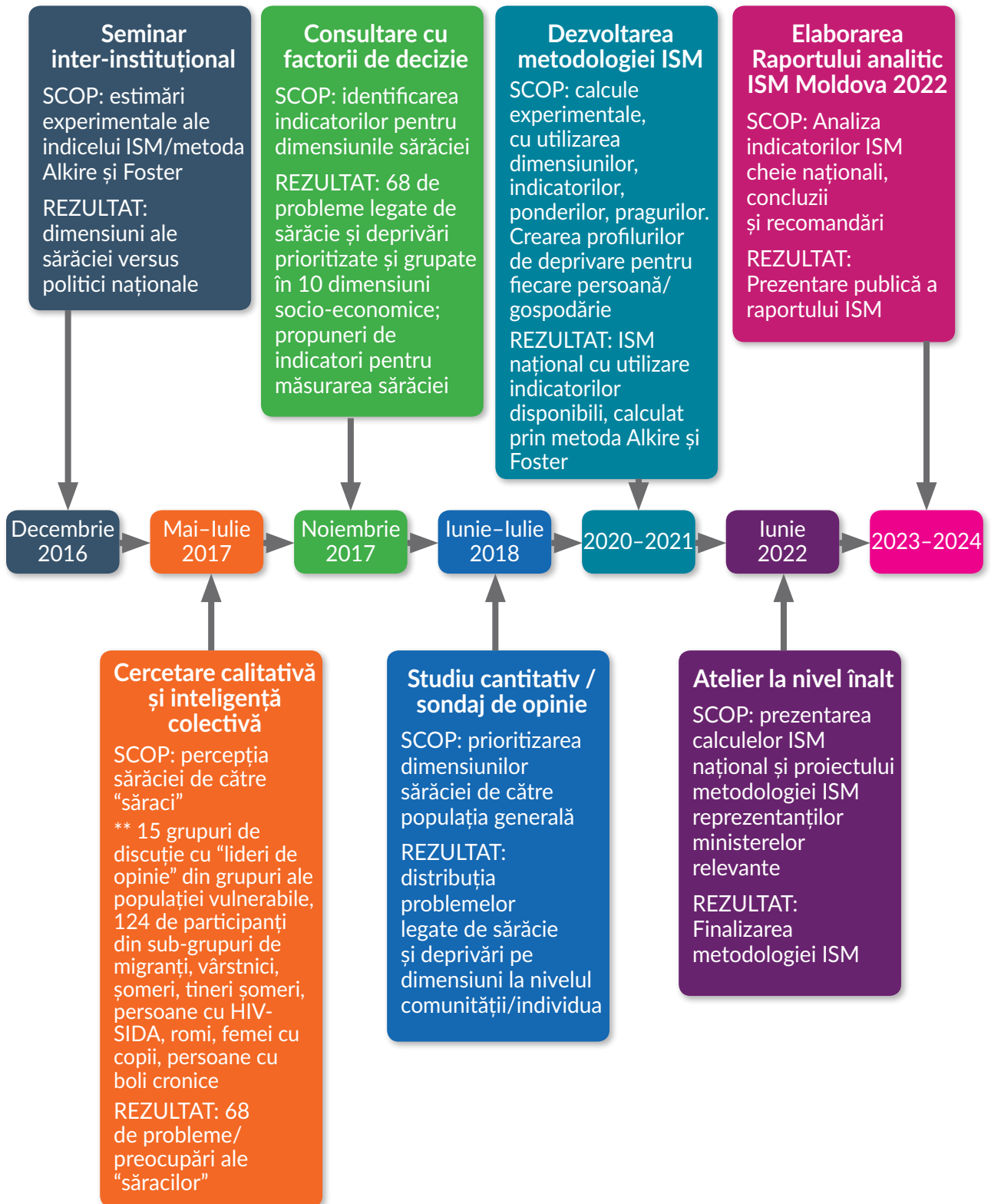
În noiembrie 2023, BNS a organizat o întâlnire a grupului de lucru interinstituțional pentru a prezenta metodologia ISM și rezultatele calculelor ISM pentru anul 2022. Participanții guvernamentali, reprezentând Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății și Ministerul Educației și Cercetării, Ministerului Energiei au discutat posibila integrare a ISM în cadrul politicilor publice.

15 Prezentarea metodologiei de calcul a Indicelui Sărăciei Multidimensionale (ISM), în baza metodologiei Alkire-Foster, https://statistica.gov.md/ro/noua-metodologie-de-masurare-a-saraciei-multidimensionale-prezentata-de-12_59391.html

Metodologia ISM a fost finalizată și aprobată prin Ordinul Biroului Național de Statistică nr. 104 din 30 noiembrie 2023¹⁶, iar indicatorii rezultați au fost incluși în lista națională de

indicatori de monitorizare a ODD-urilor. În anul 2024, a fost elaborat prezentul raport analitic privind măsurarea sărăciei multidimensionale în Republica Moldova pentru anul 2022.

FIGURA 1. Etapele elaborării Indicelui Sărăciei Multidimensionale pentru Republica Moldova

¹⁶ Metodologia de calculare a Indicelui Sărăciei Multidimensionale, https://statistica.gov.md/files/files/despre/Statistica_experimentală/Metodologia_MPI.pdf

Capitolul II. METODOLOGIE ȘI DATE

2.1. Metoda Alkire și Foster

Profesorii Sabina Alkire și James Foster ai Universității din Oxford au prezentat o serie de metode¹⁷ pentru a măsura numeroasele dimensiuni ale sărăciei multidimensionale, care a captat atenția la nivel global și care este pe larg adoptată de către țări. Prima și cea mai cunoscută aplicație este Indicele global al sărăciei multidimensionale¹⁸ (ISM) al PNUD-OPHI, care este publicat începând cu 2010. De atunci, multe țări au urmat exemplul lor în ceea ce este cunoscut ca abordarea ISM.

2.2. Structura ISM

Indicele național al Sărăciei Multidimensionale (ISM) utilizează metodologia Alkire și Foster pentru a evalua sărăcia multidimensională, examinând atât extinderea, cât și intensitatea acesteia. Această metodă permite examinarea detaliată a datelor dezagregate pe regiuni, medii de reședință și sexe, evidențiind variațiile în nivelurile de sărăcie. Metoda AF cuprinde două etape principale:

CASETA 1. Metoda AF pentru măsurarea sărăciei multidimensionale

Metoda Alkire-Foster (metoda AF) vizează cinci pași, și cele două etape, una de identificare și alta de agregare, și folosește două praguri diferite pentru a determina dacă persoana (sau gospodăria) este săracă multidimensional pe baza scorului acestora ponderat de deprivare.

- pragul de deprivare specific pentru fiecare indicator și
- pragul sărăciei interdimensional.

ISM aplică ponderi atât la dimensiuni, cât și la indicatori; acestea pot fi egale sau diferite în funcție de prioritățile naționale și de importanța normativă a fiecărei dimensiuni sau indicator. Persoanele ale căror scoruri de deprivare sunt egale sau mai mari decât pragul sărăciei sunt identificate ca fiind sărace multidimensional. Ponderele lor reprezintă incidența sărăciei multidimensionale, care este de obicei denumită H (rata sărăciei).

O inovație introdusă de metoda AF este faptul că, este posibil să se țină cont simultan atât de incidența sărăciei (H), cât și de intensitatea acesteia (A). Intensitatea sărăciei - numită și profunzimea sărăciei - este definită ca fiind proporția medie a indicatorilor ponderați față de care persoanele sărace sunt deprivare. Combinând intensitatea și incidența, este posibil să se estimeze o rată ajustată (M₀ sau ISM), urmând formula de mai jos:

$$M_0 = H \times A$$

ISM variază de la 0 la 1 și este interpretat ca proporția tuturor deprivărilor posibile care ar fi experimentate dacă fiecare persoană din societate ar fi săracă și deprivată în fiecare indicator. Rata ajustată, la fel ca și alți indicatori, poate fi dezagregată pe subgrupuri de populație (de exemplu, zonă geografică, etnie), și totodată, pe dimensiuni sau indicatori. Pentru mai multe detalii despre metodologie, consultați Metodologia AF¹⁹.

SURSA: *Metadatele indicatorilor ODD ai ONU*

<https://unstats.un.org/sdgs/metadata/files/Metadata-01-02-02.pdf>

¹⁷ <https://ophi.org.uk/md-poverty-and-AF-method>

¹⁸ <https://ophi.org.uk/global-mpi>

¹⁹ Alkire, S., Foster, J. E., Seth, S., Santos, M. E., Roche, J. M., & Ballon, P. (2015). *Multidimensional Poverty Measurement and Analysis*, Oxford: Oxford University Press, <https://ophi.org.uk/research/af-method>

I. Identificare

Această etapă implică identificarea dimensiunilor și indicatorilor aplicabili pentru evaluarea sărăciei. Fiecărui indicator îi este atribuit un prag de deprivare, care determină dacă o gospodărie sau persoană este considerată deprivată sau nu. Prin aplicarea acestor praguri, persoanele sau gospodăriile pot fi clasificate în două categorii: deprivată și nedepriată.

Indicatorii sunt clasificați în funcție de variabile binare unde „1” indică existența deprivărilor și „0” indică absența deprivărilor.

II. Agregare

Această etapă presupune calcularea proporției deprivărilor cu care se confruntă o persoană sau gospodărie în setul ales de indicatori ponderați. O persoană este clasificată ca fiind „săracă multidimensional” dacă experimentează o anumită proporție din deprivările totale. Această clasificare se face mai întâi prin sumarea numărului de deprivări experimentate de fiecare persoană într-un scor ponderat de deprivare, apoi aplicând un „prag de sărăcie”. Pragul sărăciei stabilește o valoare a scorului de deprivare în baza căruia se determină dacă o anumită persoană este considerată săracă multidimensional. De asemenea, se efectuează o verificare a robusteții pentru a confirma validitatea și fiabilitatea acestui prag interdimensional.

Dimensiuni și indicatori

Etapa de identificare pentru ISM național a inclus selectarea dimensiunilor relevante printr-un proces consultativ care a implicat factorii de decizie, părțile interesate și, în special, populația. Această abordare inclusivă a asigurat că dimensiunile alese reflectă prioritățile politicii naționale și cadrul legal, precum și experiențele trăite și percepțiile sărăciei din partea diverselor segmente sociale, mai cu seamă a grupurilor defavorizate. În proces, s-a luat în considerare și disponibilitatea datelor din sursa selectată și concluziile trase din analiza structurii și indicatorilor ISM global.

Prin urmare, ISM național pentru Moldova cuprinde 11 indicatori distribuiți în cadrul a patru dimensiuni-cheie: **Sănătate, Educație, Condiții de trai, Ocupare** (Tabelul 1).

TABELUL 1. ISM – dimensiuni, indicatori, praguri de deprivare și ponderi

Dimensiune	Indicator	Prag de deprivare	Ponderi
Sănătate (1/4)	Acces la servicii medicale	gospodăria se consideră deprivată dacă cel puțin un membru al gospodăriei nu a avut acces la asistență medicală atunci când a avut nevoie.	1/8
	Lipsa asigurării medicale	gospodăria se consideră deprivată dacă cel puțin un membru al gospodăriei nu dispune de asigurare medicală.	1/8
Educație (1/4)	Ani de școlarizare	gospodăria se consideră deprivată dacă cel puțin un membru al gospodăriei cu vârsta cuprinsă între 18 și 65 de ani nu a absolvit învățământul secundar (gimnazial).	1/8
	Tinerii NEET (nu urmează o formă de instruire sau de pregătire profesională, nu sunt încadrați în câmpul muncii)	gospodăria se consideră deprivată dacă cel puțin un membru al gospodăriei cu vârsta cuprinsă între 15 și 29 de ani nu este integrat în nici o formă de ocupare, educație sau formare.	1/8
Condiții de trai (1/4)	Încălzirea locuinței	gospodăria se consideră deprivată dacă pentru încălzirea locuinței sunt utilizați combustibili poluanți (lemn, cărbune, petrol).	1/20
	Sanitație	gospodăria se consideră deprivată dacă locuința nu este conectată la sistemul public de canalizare.	1/20
	Locuință	gospodăria se consideră deprivată dacă se confruntă cu cel puțin o problemă din cele menționate mai jos: acoperiș cu scurgeri, pereți/podele umede, fundație umedă, podea sau rame de ferestre putrede.	1/20
	Supraaglomerare	gospodăria se consideră deprivată dacă suprafața medie de locuit per persoană este mai mică de 9 m ² .	1/20
	Apă potabilă	gospodăria se consideră deprivată dacă locuința nu este conectată la sistemul public de alimentare cu apă.	1/20
Ocupare (1/4)	Șomaj	gospodăria se consideră deprivată dacă cel puțin un membru al gospodăriei în vârstă aptă de muncă (16-62 ani pentru bărbați și 16-59 ani pentru femei) este șomer (definiția OIM).	1/8
	Muncă decentă	gospodăria se consideră deprivată dacă cel puțin un membru al gospodăriei este angajat informal pe piața muncii sau este angajat sezonier/ocazional.	1/8

Ponderi

Toate dimensiunile sunt ponderate în mod egal, primind o pătrime din ponderea totală (1/4). Indicatorii sunt ponderați în mod egal în cadrul dimensiunilor corespunzătoare.

Pragul sărăciei

Așa cum se indică în manualul comun al PNUD și OPHI²⁰, valoarea pragului este legată de structura indicatorului. În cazul Moldovei, pragul a fost stabilit la 35%, reprezentând deprivare

20 PNUD, IOSU, Cum să dezvolti un Indice național al sărăciei multi-dimensionale, 2019. <https://www.undp.org/publications/how-build-national-multidimensional-poverty-index>

într-o dimensiune și jumătate a indicatorilor (sau echivalentul sumei ponderate a indicatorilor). Astfel, unitățile (persoanele sau gospodăriile) care sunt deprivat în 35% sau mai mult dintre indicatorii ponderați sunt identificate ca fiind sărace multidimensional.

Mai mult, modul în care sunt definite pragurile sărăciei și importanța (ponderea) acordată fiecărei dimensiuni poate varia, reflectând puncte de vedere diferite asupra celor mai importante aspecte în stabilirea sărăciei. Aceste limitări pot fi atenuate prin actualizări periodice ale ISM.

Întrucât ISM național poate oferi informații despre cum se schimbă sărăcia multidimensională, acesta ar trebui să fie actualizat periodic pentru o monitorizare mai eficientă a progresului în reducerea sărăciei până în 2030. Totodată, calcularea ISM pentru anii anteriori nu este posibilă, având în vedere constrângerile de ordin statistic.

Teste de robustețe

Indiferent de pragul selectat, se efectuează teste de robustețe care reprezintă metode de evaluare a sensibilității rezultatelor la diferite praguri de sărăcie și ponderi.

Robustețea structurii ISM selectate a fost testată prin compararea faptului dacă ordonările regionale au fost păstrate atunci când s-au utilizat praguri de sărăcie sau structuri de pondere alternative. Rezultatele analizei privind ISM național sunt prezentate în *Tabelul 9*. Pragul de sărăcie de 35% a constituit pragul de bază, cu praguri alternative stabilite la 30% și 40%.

2.3. Surse de date

Proiectarea ISM național a presupus utilizarea informației dintr-o singură sursă de date.

Întrucât ISM necesită un profil complet de deprivare pentru fiecare unitate (persoană sau gospodărie), informațiile pentru toți indicatorii trebuie să fie disponibile pentru fiecare persoană și să provină din aceeași sursă de date. Datele utilizate pentru ISM național prezentat în acest raport, provin din Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC) pentru anul 2022, care este realizată pe bază regulată cu diseminarea anuală a datelor. Avantajul selectării CBGC ca sursă de date pentru esti-

marea ISM este, în primul rând, pentru că în cadrul acesteia sunt colectate date pentru mai mulți indicatori socio-economici. În al doilea rând, întrucât sărăcia monetară este calculată la fel în baza CBGC, utilizarea aceleiași surse de date permite compararea ratelor sărăciei monetare și nemonetare, oferind informații utile în descrierea naturii sărăciei în țară.

Chestionarul principal al gospodăriei și Registrul gospodăriei sunt folosite pentru colectarea datelor în cadrul CBGC. Înregistrarea datelor în Chestionarul principal al gospodăriei se face pe bază de interviu, iar Registrul gospodăriei este completat direct de gospodărie. Completarea Chestionarului principal presupune discuții cu fiecare membru al gospodăriei iar, în cazul în care acest lucru nu este posibil, informațiile sunt obținute de la capul gospodăriei, soț/soție sau un alt adult care poate furniza informații complete despre ceilalți membri ai gospodăriei și despre întreaga gospodărie. Registrul gospodăriilor este completat de un membru adult al gospodăriei care este disponibil pentru a face înregistrări corecte în fiecare zi sau la perioade cât mai scurte de timp.

2.4. Alinierea cu prioritățile naționale

Proiectarea Indicelui sărăciei multidimensionale (ISM) național a fost influențată de mai multe considerente strategice, subliniind caracterul incluziv și alinierea cu cadrele de dezvoltare naționale și internaționale. Metodologia pentru selectarea dimensiunilor, indicatorilor și pragurilor a fost elaborată prin consultări ample în diverse sectoare, asigurându-se că componentele ISM sunt alinate cu Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”²¹, Agenda 2030, strategiile și programele sectoriale relevante (*Tabelul 2*). Acest proces a avut scopul de a stabili un ISM care să reflecte aspecte cuprinzătoare și relevante ale sărăciei din perspectiva politicilor implementate, bazat pe surse de date fiabile.

21 Guvernul Republicii Moldova. 2023. Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”. Chișinău, <https://gov.md/ro/moldova2030>

TABELUL 2. Alinierea ISM cu prioritățile naționale

Dimensiune	Indicator	Strategia Națională de Dezvoltare	Programul de activitate al Guvernului ²²	Planul național de acțiuni guvernamentale																						
Sănătate	Acces la servicii medicale	Obiectivul 5. Îmbunătățirea stării de sănătate fizică și mintală a populației prin contribuția activă a unui sistem de sănătate modern și eficient, care răspunde nevoilor fiecărui individ.	Obiectiv privind sănătatea	Acțiunea 14. Spitale regionale renovate																						
	Lipsa asigurării medicale				Educație	Ani de școlarizare	Obiectivul 3. Asigurarea unei educații relevante și de calitate pe tot parcursul vieții pentru toți	Obiectivul privind educația și cercetarea Obiectivul privind munca și protecția socială	Acțiunea 18. Crearea Institutului Național pentru Educație	Tinerii NEET (nu urmează o formă de instruire sau de pregătire profesională, nu sunt încadrați în câmpul muncii)	Condiții de trai	Încălzirea locuinței	Obiectivul 10. Asigurarea unui mediu sănătos și sigur	Obiectivul privind energia	Acțiunea 2. Eficiența energetică a clădirilor	Sanitație	Obiectivul 2. Îmbunătățirea condițiilor de trai	Obiectivul privind mediul	Acțiunea 3. Apă curată și sanitație	Apă potabilă	Locuință	Obiectivul privind dezvoltarea infrastructurii și dezvoltarea regională	Acțiunea 1. Modernizarea orașelor și a satelor	Supraaglomerare	Ocupare	Șomaj
Educație	Ani de școlarizare	Obiectivul 3. Asigurarea unei educații relevante și de calitate pe tot parcursul vieții pentru toți	Obiectivul privind educația și cercetarea Obiectivul privind munca și protecția socială	Acțiunea 18. Crearea Institutului Național pentru Educație																						
	Tinerii NEET (nu urmează o formă de instruire sau de pregătire profesională, nu sunt încadrați în câmpul muncii)				Condiții de trai	Încălzirea locuinței	Obiectivul 10. Asigurarea unui mediu sănătos și sigur	Obiectivul privind energia	Acțiunea 2. Eficiența energetică a clădirilor	Sanitație		Obiectivul 2. Îmbunătățirea condițiilor de trai	Obiectivul privind mediul	Acțiunea 3. Apă curată și sanitație	Apă potabilă	Locuință	Obiectivul privind dezvoltarea infrastructurii și dezvoltarea regională	Acțiunea 1. Modernizarea orașelor și a satelor	Supraaglomerare	Ocupare	Șomaj	Obiectivul 1. Creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților.	Obiectivul privind munca și protecția socială	Acțiunea 17. Sistem de asistență socială reformat	Muncă decentă	
Condiții de trai	Încălzirea locuinței	Obiectivul 10. Asigurarea unui mediu sănătos și sigur	Obiectivul privind energia	Acțiunea 2. Eficiența energetică a clădirilor																						
	Sanitație	Obiectivul 2. Îmbunătățirea condițiilor de trai	Obiectivul privind mediul	Acțiunea 3. Apă curată și sanitație																						
	Apă potabilă					Locuință	Obiectivul privind dezvoltarea infrastructurii și dezvoltarea regională	Acțiunea 1. Modernizarea orașelor și a satelor	Supraaglomerare	Ocupare	Șomaj	Obiectivul 1. Creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților.	Obiectivul privind munca și protecția socială	Acțiunea 17. Sistem de asistență socială reformat	Muncă decentă											
	Locuință	Obiectivul privind dezvoltarea infrastructurii și dezvoltarea regională	Acțiunea 1. Modernizarea orașelor și a satelor																							
Supraaglomerare	Ocupare			Șomaj	Obiectivul 1. Creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților.	Obiectivul privind munca și protecția socială	Acțiunea 17. Sistem de asistență socială reformat	Muncă decentă																		
Ocupare		Șomaj	Obiectivul 1. Creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților.	Obiectivul privind munca și protecția socială				Acțiunea 17. Sistem de asistență socială reformat																		
	Muncă decentă																									

Raționamentul pentru **dimensiunea Sănătate** din ISM în Republica Moldova este fundamentată atât pe inițiative guvernamentale strategice, cât și pe un cadru legal cuprinzător menit să îmbunătățească și să reducă disparitățile în sistemul de sănătate. Accentul se pune pe îmbunătățirea calității și accesibilității serviciilor medicale, asigurând, în același timp, populația cu asigurare medicală adecvată.

În mod special, Programul de activitate al Guvernului „Moldova Prosperă, Sigură, Europeană” subliniază îmbunătățirea calității și accesibilității serviciilor de sănătate. Planul Național „Construim Moldova Europeană” include Acțiunea 14, care se axează pe renovarea spitalelor regionale pentru a asigura o infrastructură medicală modernă și de calitate. Legea nr. 411/1995 privind protecția sănătății, Capitolul IV și Legea nr. 263/2005 privind drepturile și

²² https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/program_de_guv-final_ro.pdf

responsabilitățile pacientului oferă o bază legală pentru asistența medicală și drepturile pacientului, contribuind la obiectivul general de îmbunătățire a accesului la servicii de sănătate. Legea nr. 1585/1998 vizează asigurarea obligatorie de asistență medicală, creând un sistem autonom pentru protecția financiară în sănătate, bazat pe principiile solidarității.

Raționamentul pentru **dimensiunea Educație** din ISM este ancorat în mai multe inițiative de politici-cheie și măsuri legislative menite să îmbunătățească oportunitățile educaționale și să soluționeze provocările legate de forța de muncă.

În mod special, Programul de activitate al Guvernului, în cadrul obiectivului Educație și Cercetare și obiectivului Muncă și Protecție Socială din Planul Național „Construim Moldova Europeană” subliniază angajamentul față de promovarea educației. Acțiunea 18 se concentrează pe crearea Institutului Național pentru Educație, punând accent pe îmbunătățirea formării și dezvoltării profesionale în sectorul educației. Aceasta semnaleză o abordare strategică pentru modernizarea proceselor educaționale, inclusiv formarea inițială și continuă a personalului didactic și managerial.

Mai mult, legile precum Legea nr. 105/2018 subliniază eforturile guvernamentale mai ample pentru a preveni șomajul, a reduce impactul social al șomajului și a asigura o forță de muncă extrem de adaptabilă. Acest cadru legislativ subliniază interconectarea dintre educație și ocuparea forței de muncă prin abordarea adaptării competențelor forței de muncă la cerințele pieței.

Diverse măsuri legislative și planuri de acțiune evidențiază în mod specific intenția de a reduce riscul șomajului în rândul tinerilor, subliniind importanța educației în pregătirea acestora pentru piața muncii. În acest sens, dimensiunea Educație din ISM național vizează în special tinerii NEET (fără un loc de muncă, fără educație sau formare profesională).

Dimensiunea Condiții de trai este susținută de o gamă largă de măsuri legislative, programe guvernamentale și planuri de acțiune care abordează aspecte-cheie precum *încălzirea, sanitația, locuințele, supraaglomerarea și apa*. Justificarea și raționamentul pentru fiecare sub-dimensiune sunt prezentate mai jos:

Încălzire:

Programul de activitate al Guvernului „Moldova Prosperă, Sigură, Europeană” subliniază importanța promovării energiei curate pentru încălzirea sigură. Obiectivul privind energia din programul guvernamental și Acțiunea 2 a Planului Național se concentrează în special pe îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor, inclusiv a celor publice și rezidențiale. Acest lucru reflectă angajamentul de a îmbunătăți nivelul de trai prin asigurarea accesului la încălzire eficientă și durabilă. În ceea ce privește legislația, Legea nr. 113/2023 și Legea nr. 10/2016, împreună cu modificările propuse, demonstrează eforturile legislative pentru promovarea eficienței energetice și utilizarea surselor de energie regenerabilă. Aceste măsuri contribuie la atingerea obiectivului general de a asigura accesul la încălzire sigură, abordând în același timp preocupările de mediu, justificând astfel includerea încălzirii ca indicator în ISM.

Sanitație:

Obiectivul privind mediul din programul guvernamental și Acțiunea 3 din Planul Național subliniază importanța sanitației. Mai mult, măsurile legislative, cum ar fi Legea nr. 303/2013, abordează serviciul public de aprovizionare cu apă și cana lizare, indicând angajamentul de a asigura accesul la facilități sanitare, susținând raționamentul pentru includerea Sanitației ca indicator în ISM național. Axarea pe revizuirea cadrului legislativ și elaborarea proiectelor de aprovizionare cu apă și canalizare justifică și mai mult acest indicator.

Locuințe și Supraaglomerare:

Obiectivul privind dezvoltarea infrastructurii și dezvoltarea regională din programul guvernamental și Acțiunea 10 din Planul Național subliniază cât este de important ca gospodăriile să aibă condiții decente de locuit. Măsurile legislative, cum ar fi Legea nr. 75/2015, recunosc dreptul la locuință ca fiind un drept fundamental. Acțiunea 3.3 din Planul de acțiuni al Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale prezintă obiective în materie de locuință, consolidând angajamentul de a administra și asigura accesul la locuințe sigure și accesibile. Diminuarea supraaglomerării este direct abordată în eforturile de asigurare a condițiilor locative decente; măsurile care

sprijină gospodăriile să trăiască cu demnitate, fără supraaglomerare severă sunt aliniate cu obiectivele mai ample ale politicilor legate de locuințe.

Apă potabilă:

Obiectivul privind mediul din programul guvernamental și Acțiunea 3 din Planul Național subliniază importanța apei potabile și a sănătății. Măsurile legislative, cum ar fi Legea nr. 303/2013, evidențiază angajamentul față de serviciul public de aprovizionare cu apă și canalizare. Axarea pe planificarea și dezvoltarea sistemelor de aprovizionare cu apă și canalizare se aliniază cu obiectivul de a asigura accesul la apă potabilă în interiorul locuințelor.

Dimensiunea Ocupare în ISM național este susținută de o abordare multilaterală care vizează diferite aspecte ale pieței muncii și calității locurilor de muncă.

Justificarea și raționamentul pentru această dimensiune sunt prezentate mai jos:

Programul „Moldova Prosperă, Sigură, Europeană” aliniat cu obiectivul privind munca și protecția socială, subliniază necesitatea îmbunătățirii accesului pe piața muncii, crescând astfel nivelul de participare și ocupare.

Codul Muncii nr. 154/2003 oferă un cadru legal care reglementează contractele individuale de

muncă, evidențiind angajamentul de a stabili raporturi de muncă oficiale. Legea nr. 105/2018 se axează pe promovarea ocupării și asigurarea împotriva șomajului, având ca scop prevenirea și reducerea șomajului, atenuarea efectelor sociale ale șomajului și asigurarea unui nivel ridicat de ocupare a forței de muncă. Acest cadru legal se aliniază cu obiectivul general de îmbunătățire a condițiilor de muncă. Hotărârea Guvernului nr. 785 din 16-11-2022, care aprobă Programul național pentru ocuparea forței de muncă pe anii 2022-2026, stabilește, de asemenea, obiective clare pentru creșterea participării forței de muncă și promovarea ocupării productive a forței de muncă, cu accent pe anumite domenii. Aceasta include creșterea ratei de participare a femeilor și reducerea ocupării neoficiale, evidențiind un angajament față de practici diverse și incluzive de ocupare.

Legea nr. 105/2018, pe lângă prevenirea șomajului, are ca scop asigurarea unui nivel ridicat de ocupare și adaptare a forței de muncă la cerințele pieței. Această măsură legislativă reflectă angajamentul vizând crearea condițiilor decente de muncă. Programul național pentru ocuparea forței de muncă, menționat în Hotărârea Guvernului nr. 785, vizează în mod specific reducerea ocupării neoficiale. Prin abordarea sectorului ocupării neoficiale, programul subliniază importanța îmbunătățirii calității ocupării și promovării muncii decente pentru toți.

Capitolul III. REZULTATE

Acest capitol prezintă o analiză detaliată a rezultatelor ISM național cu privire la cele trei statistici de bază ale ISM – incidența (H), intensitatea (A) și rata sărăciei ajustată sau ISM.

Rezultatele dezagregate sunt prin urmare analizate în funcție de medii de reședință, regiuni statistice și alte caracteristici referitoare la persoană și gospodărie. În cele din urmă, incidența sărăciei multidimensionale este comparată cu rata sărăciei monetare calculată în baza pragului absolut al sărăciei.

3.1. Măsurarea sărăciei multidimensionale în Moldova

În anul 2022, incidența sărăciei multidimensionale (H) în Moldova, definită ca ponderea populației cu deprivări în cel puțin 35% din indicatorii ponderați, a atins 27,5% precum este prezentat în *Tabelul 3*.

Intensitatea sărăciei (A), definită ca proporția medie a deprivărilor experimentate de cei săraci, a constituit 46,5%. Acest lucru relevă faptul că printre cele 27,5% din populația identificată ca fiind săracă multidimensional gradul mediu de deprivare în indicatorii ponderați a atins 46,5%.

Indicatorii respectivi subliniază dimensiunile calitative ale sărăciei, concentrându-se nu doar pe prevalența sărăciei, dar și pe gradul de deprivare în rândul persoanelor afectate. Această perspectivă poate ajuta factorii de decizie să formuleze strategiile care nu se limitează doar la reducerea ratei sărăciei. Obiectivul este de a evidenția intensitatea sărăciei experimentată de cele mai dezavantajate grupuri, abordând nu doar amploarea, ci și profunzimea nevoilor lor.

Valoarea calculată a ISM național de 0,128 semnifică faptul că persoanele sărace multidimensional se confruntă cu aproximativ 12,8% din totalul deprivărilor posibile. Totalul deprivărilor posibile înseamnă că fiecare persoană este deprivată în funcție de toți indicatorii.

Figura 2 ilustrează diverse grade de intensitate a sărăciei în rândul populației sărace multidimensional.

Aceasta relevă faptul că 22,8% dintre cei săraci multidimensional se află la nivelul inferior al scalei sărăciei multidimensionale, fiind deprivăți în 35 până la 39,99% de indicatori ponderați. Acest grup (reprezentând 6,3% din populația totală) a trecut puțin peste pragul sărăciei multidimensionale, dar este vulnerabil la o sărăcire mai profundă în lipsa sprijinului adecvat.

Cea mai mare parte, 43,4% dintre persoanele sărace multidimensional (12% din populația totală), sunt expuși unei intensități moderate a sărăciei (deprivăți în 40 până la 49,99% dintre indicatorii ponderați).

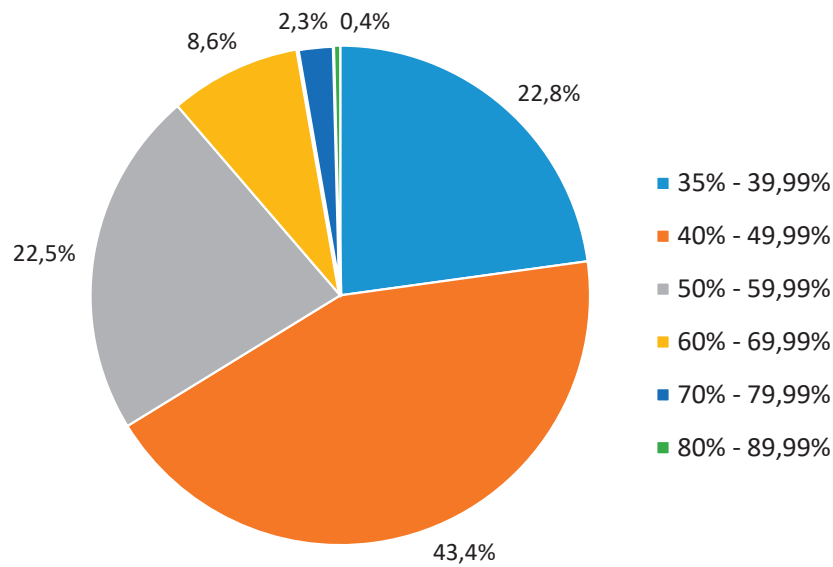
O treime dintre persoanele sărace multidimensional (9,2% din populația totală) se confruntă cu o sărăcie profundă (deprivăți în 50 până la 79,99%).

Cu deprivări în 80% sau mai mulți indicatori, doar o mică parte dintre persoanele sărace multidimensional trăiesc în sărăcie extremă (0,4%). Deși reprezintă un procent minim din populația totală (0,1%), sărăcia în care trăiesc este profundă, indicând vulnerabilitatea lor extremă și subliniind nevoia urgentă de măsuri direcționate pentru îmbunătățirea condițiilor lor și reducerea decalajului față de pragul sărăciei multidimensionale.

TABELUL 3. Incidența, intensitatea și valoarea ISM, 2022

Pragul sărăciei (k)	Indice	Valoarea
valoare-k=35%	Incidența (H), %	27,5
	Intensitatea (A), %	46,5
	ISM ($M_0 = H \cdot A$)	0,128

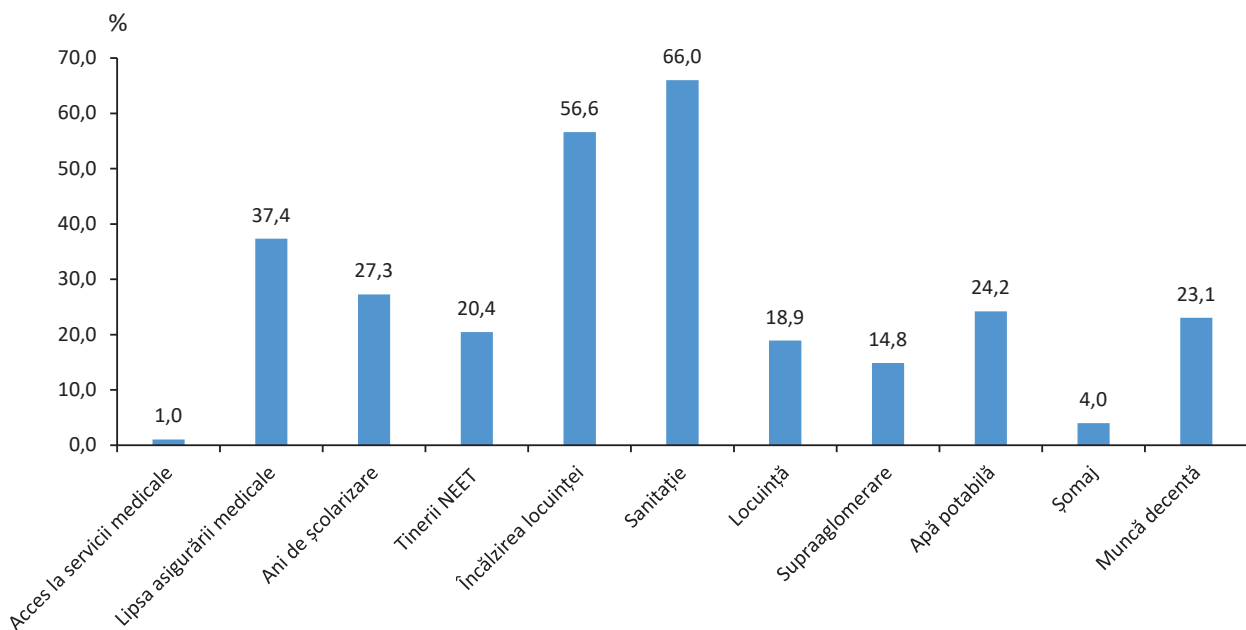
SURSA: *Calculule autorilor bazate pe datele CBGC 2022.*

FIGURA 2. Gradientul intensității în rândul săracilor, 2022

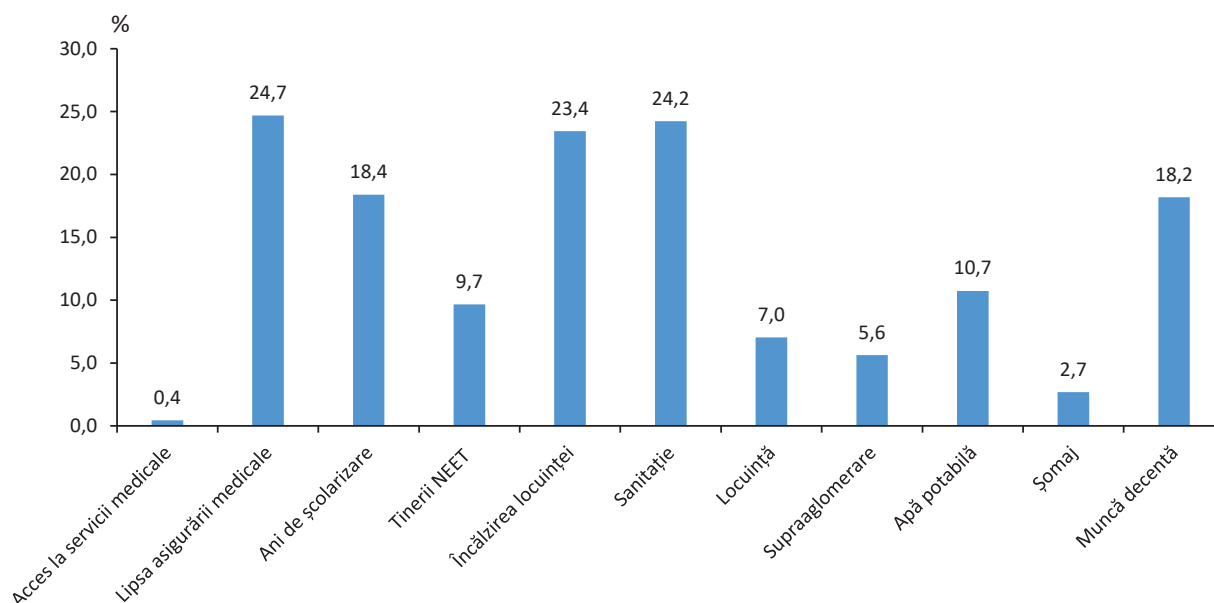
SURSA: Calculele autorilor bazate pe datele CBGC 2022.

Rata netrunchiată a unui indicator reprezintă proporția populației deprivată în funcție de acest indicator, indiferent dacă este sau nu săracă multidimensional. După cum este prezentat în *Figura 3*, cele mai ridicate niveluri de deprivare la nivel național au fost înregistrate

pentru indicatorii de *Sanitație* (66,0%), *Încălzirea locuinței* (56,6%), urmate de *Lipsa asigurării medicale* (37,4%). Pe de altă parte, cele mai scăzute niveluri de deprivare vizează indicatorii *Șomajul* (4,0%) și *Accesul la servicii medicale* (1,0%).

FIGURA 3. Rata netrunchiată a sărăciei la nivel național, 2022

SURSA: Calculele autorilor bazate pe datele CBGC 2022.

FIGURA 4. Rata trunchiată a sărăciei la nivel național, 2022

SURSA: Calculele autorilor bazate pe datele CBGC 2022.

Figura 4 ilustrează rata trunchiată a sărăciei pentru 11 indicatori și prezintă proporția populației sărace multidimensional și simultan deprivate în raport cu mai mulți indicatori specifici.

Indicatorii cu cele mai ridicate niveluri de deprivare în rândul celor săraci multidimensional sunt *Lipsa asigurării medicale* (24,7%), *Sanitație* (24,2%) și *Încălzirea locuinței* (23,4%).

Cele mai scăzute niveluri de deprivare vizează *Șomajul* (2,7%) și *Accesul la servicii medicale* (0,4%).

3.2. Disparități urbane, rurale și regionale

Analiza relevă contraste semnificative în ISM între zonele urbane și rurale, cu ISM înregistrat în mediul rural (0,178) fiind de trei ori mai mare decât cel din urbe (0,052). Această disparitate considerabilă se datorează, în principal, diferenței în prevalența sărăciei multidimensionale: 37,6% în regiunile rurale față de 12,3% în cele urbane. În plus, intensitatea sărăciei amplifică această diferență, persoanele aflate în sărăcie rurală experimentând în medie deprivări în 47,4% de indicatori ponderați, comparativ cu 42,4% în mediul urban (Tabelul 4).

TABELUL 4. Incidența, intensitatea și valoarea ISM, pe medii de reședință, 2022

	Structura populației, %	Incidența (H), %	Intensitatea (A), %	ISM (Mo = H*A)
Urban	39,7	12,3	42,4	0,052
Rural	60,3	37,6	47,4	0,178

SURSA: Calculele autorilor bazate pe datele din CBGC 2022.

Figura 5 prezintă rata trunchiată a sărăciei în mediul urban și rural și scoate în evidență diferențele observate în nivelurile sărăciei în funcție de locul de reședință. Datele arată că zonele rurale înregistrează valori ISM mai mari în toate dimensiunile și toți indicatorii, ceea ce înseamnă o prevalență mai mare a deprivărilor în rândul celor săraci multidimensional din aceste zone. În mod deosebit, disparitățile cele mai pronunțate sunt observate în indicatorii *Sanitație* și *Încălzirea locuinței*, unde incidența deprivărilor în rândul săracilor din zonele rurale este de peste șapte ori mai mare comparativ cu cele urbane.

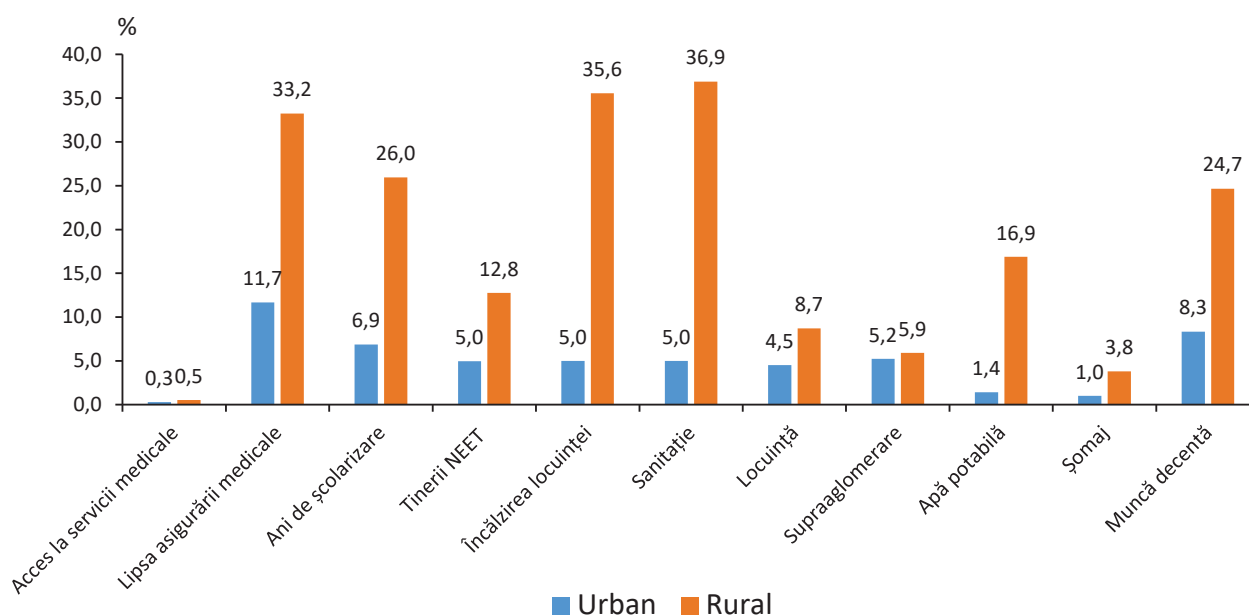
O analiză complementară a ratei trunchiate a sărăciei este contribuția procentuală a fiecărui indicator la sărăcia multidimensională. Deși, rata trunchiată arată amploarea deprivărilor în rândul celor săraci multidimensional, aceasta nu evidențiază ponderea pe care fiecare indicator o are în valoarea totală a ISM.

Este posibil ca doi indicatori să aibă rate similare, dar contribuții diferite la sărăcia generală. Acest lucru se datorează faptului că contribuția depinde atât de rata trunchiată, cât și de ponderea atribuită fiecărui indicator.

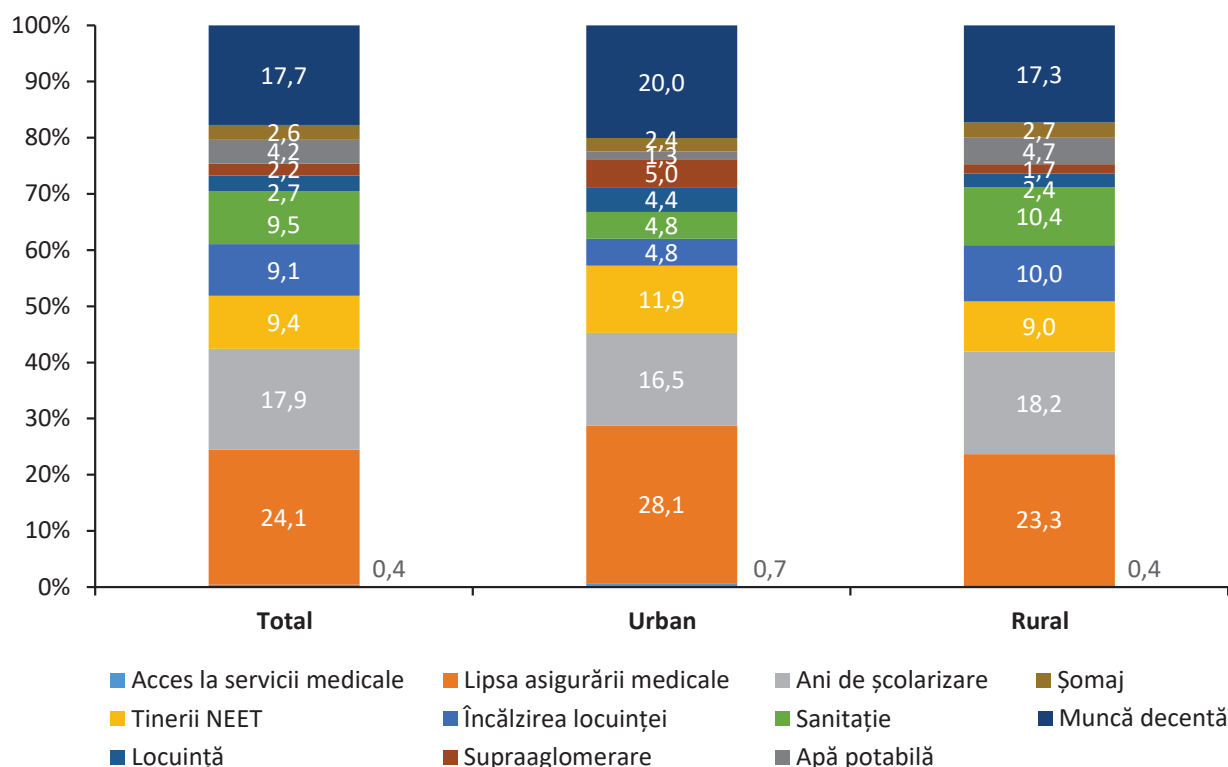
Figura 6 prezintă contribuțiile procentuale ale fiecărui indicator ponderat la ISM. Indicatorii care contribuie cel mai mult la sărăcia multidimensională sunt *Lipsa asigurării medicale* (24,1%), urmată de *Ani de școlarizare* (17,9%) și *Muncă decentă* (17,7%). Cea mai mică contribuție o are indicatorul *Accesul la servicii medicale* (0,4%). Un model similar este observat atât în mediile urbane, cât și în cele rurale, cu mici diferențe.

În zonele urbane, contribuțiile mai mari se înregistrează pentru indicatorii *Lipsa asigurării medicale*, *Muncă decentă*, *Tinerii NEET*, *Supraaglomerare* și *Locuință*. Pe de altă parte, zonele rurale contribuie mai mult la indicatori precum *Ani de școlarizare*, *Sanitație*, *Încălzirea locuinței* și *Apă potabilă*.

FIGURA 5. Rata trunchiată a sărăciei, pe medii de reședință, 2022

SURSA: Calculele autorilor bazate pe datele CBGC 2022.

FIGURA 6. Contribuții procentuale ale indicatorilor ISM, pe medii de reședință, 2022

SURSA: Calculele autorilor bazate pe datele CBGC 2022.

Analiza sărăciei multidimensionale în cele patru regiuni statistice ale țării relevă disparități distincte în nivelurile de sărăcie (Tabelul 5).

Municipiul Chișinău, în special, prezintă cele mai bune rezultate, cu cele mai scăzute valori pentru incidența sărăciei (10,4%), intensitatea (43,6%) și valoarea ISM (0,045), ceea ce indică o sărăcie multidimensională relativ mai mică în această zonă.

În contrast, regiunile Nord și Centru prezintă niveluri considerabil mai ridicate de sărăcie multidimensională, cu valorile ISM (0,158 și

0,157) ceea ce indică grade similare de deprivare și relevă dificultăți semnificative legate de sărăcia multidimensională în aceste regiuni.

Deși regiunea Sud înregistrează o incidență a sărăciei ușor mai scăzută, la 30,4% (comparativ cu 33,8% în Nord și 33,2% în Centru), se confruntă, totuși, cu provocări semnificative.

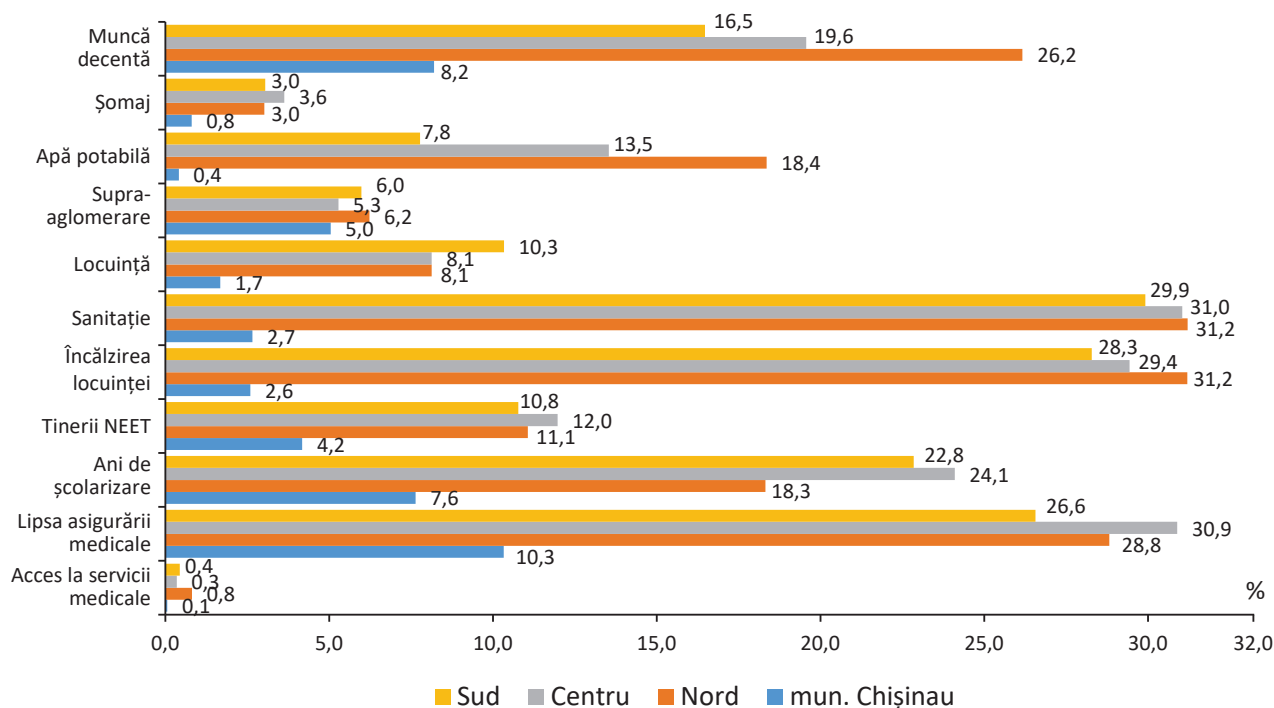
Aceste disparități între regiuni subliniază necesitatea critică a unor strategii și intervenții diferențiate pentru a aborda în mod eficient dimensiunile distincte ale sărăciei din fiecare regiune.

TABELUL 5. Incidența, intensitatea și valoarea ISM, pe regiuni statistice, 2022

	Structura populației, %	Incidența (H), %	Intensitatea (A), %	ISM (Mo = H*A)
mun. Chișinău	23,4	10,4	43,6	0,045
Nord	28,1	33,8	46,7	0,158
Centru	29,6	33,2	47,2	0,157
Sud	18,8	30,4	46,4	0,141

SURSA: Calculele autorilor bazate pe datele din CBGC 2022.

FIGURA 7. Rata trunchiată a sărăciei, pe regiuni statistice, 2022

SURSA: Calculele autorilor bazate pe datele CBGC 2022.

Defalcarea ISM pe indicatori, așa cum este prezentată în Figura 7, oferă o perspectivă detaliată asupra deprinderilor specifice care contribuie la sărăcia multidimensională în cele patru regiuni statistice ale Republicii Moldova.

Această analiză scoate în evidență faptul că *Sanitație* este indicatorul cu cele mai ridicate rate trunchiate în regiunile Nord (31,2%), Centru (31,0%) și Sud (29,9%).

Pe de altă parte, în municipiul Chișinău, *Lipsa asigurării medicale* se evidențiază ca fiind deprivarea predominantă, cu o rată trunchiată de 10,3%.

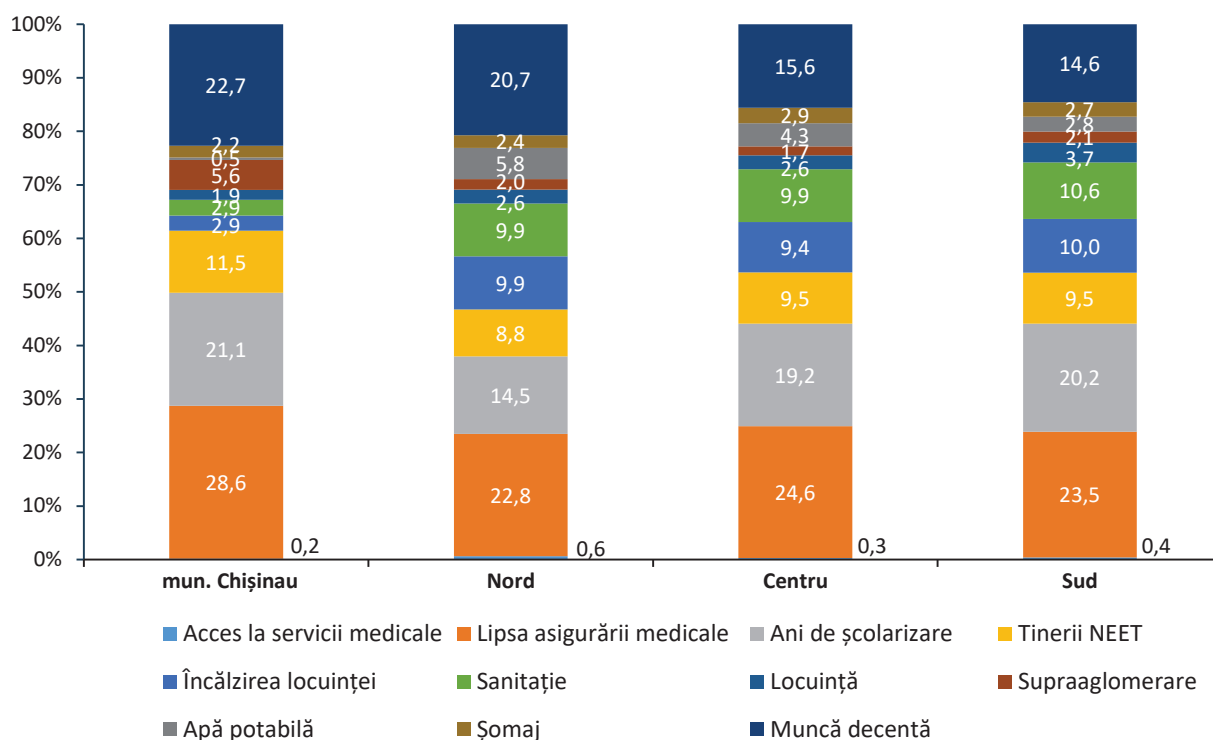
Analiza mai indică faptul că regiunea Nord prezintă rate trunchiate ridicate pentru o varietate de indicatori, reflectând astfel o gamă largă de deprinderi. În mod specific, indicatorii *Sanitație* și *Încălzirea locuinței* au înregistrat valori de 31,2%, *Muncă decentă* - 26,2% și *Apă potabilă* - 18,4%.

Calcularea contribuției procentuale a fiecărui indicator la ISM facilitează înțelegerea aprofundată a modului în care diferitele deprinderi influențează sărăcia generală în fiecare regiune.

Așa cum este prezentat în Figura 8, indicatorii de deprivare cu impact major asupra ISM sunt consecvenți în toate regiunile și la nivel național. Contribuția lor este, însă, variată în funcție de regiune.

De exemplu, contribuția *Lipsa asigurării medicale* fluctuează de la 28,6% în municipiul Chișinău la 22,8% în regiunea Nord. Impactul indicatorului *Ani de școlarizare* variază de la 21,1% în municipiul Chișinău la 14,5% în regiunea Nord, în timp ce indicatorul *Muncă decentă* oscilează de la 22,7% în municipiul Chișinău la 14,6% în regiunea Sud.

Acest lucru indică faptul că politicile de ameliorare a sărăciei ar putea necesita abordări diferite în funcție de regiune, pentru a fi eficiente.

FIGURA 8. Contribuții procentuale ale indicatorilor ISM, pe regiuni statistice, 2022

SURSA: Calculele autorilor bazate pe datele CBGC 2022.

3.3. Sărăcia multidimensională pe grupe de vârstă

Această subsecțiune oferă o perspectivă asupra rezultatelor sărăciei multidimensionale în funcție de grupele de vârstă ale persoanelor (Tabelul 6). Datele relevă variații importante ale sărăciei multidimensionale între grupele de vârstă. Grupul de vârstă 40-49 ani înregistrează cel mai mare ISM (0,187), având atât o incidență ridicată (39,7%) cât și intensitate (47,0%). Pe de altă parte, persoanele în vârstă de 60+ ani,

care reprezintă cea mai mare parte a populației (23,7%), înregistrează cea mai scăzută incidență (7,1%), intensitate (43,6%) și ISM (0,031).

Populația tânără, în special cei cu vârsta cuprinsă între 0-29 ani, se confruntă cu provocări substanțiale în privința sărăciei multidimensionale, care ar putea avea implicații sociale pe termen lung. În mod special, copiii constituie 22,2% din populație, având un ISM relativ înalt (0,172), incidență de 36,0% și intensitate de 47,9%.

TABELUL 6. Incidența, intensitatea și valoarea ISM, pe grupe de vârstă, 2022

	Structura populației, %	Incidența (H), %	Intensitatea (A), %	ISM (Mo = H*A)
0 - 17 ani	22,2	36,0	47,9	0,172
18 - 29 ani	9,6	35,2	47,8	0,168
30 - 39 ani	12,3	31,0	46,8	0,145
40 - 49 ani	14,4	39,7	47,0	0,187
50 - 59 ani	17,8	27,7	43,8	0,121
60+ ani	23,7	7,1	43,6	0,031

SURSA: Calculele autorilor bazate pe datele din CBGC 2022.

3.4. Disparitățile sărăciei multidimensionale în funcție de gen

În timp ce femeile dețin o pondere puțin mai mare în structura populației (54,1%), bărbații se confruntă cu o incidență mai mare a sărăciei multidimensionale (30,3%) față de femei (25,2%). Deși intensitatea sărăciei este aproape egală pentru ambele sexe, ISM general este puțin mai mare pentru bărbați (0,141) decât pentru femei (0,117), ceea ce indică că sărăcia multidimensională este o problemă mai pronunțată pentru bărbați (Tabelul 7).

depășind considerabil valoarea ISM pentru persoanele din gospodăriile fără copii (0,089). Această disparitate este în mare parte determinată de rata sărăciei multidimensionale, care este aproape dublă pentru persoanele din gospodăriile cu copii (35,9%) comparativ cu cele fără copii (19,3%).

În plus, analiza relevă faptul că sărăcia crește odată cu majorarea numărului de copii, persoanele din gospodăriile cu trei sau mai mulți copii se confruntă cu cele mai severe niveluri de sărăcie, marcate de cea mai mare incidență (51,6%), intensitate (49,7%) și ISM (0,256) în cadrul grupului de gospodării cu copii.

TABELUL 7. Incidența, intensitatea și valoarea ISM, pe sexe, 2022

	Structura populației, %	Incidența (H), %	Intensitatea (A), %	ISM (Mo = H*A)
Bărbați	45,9	30,3	46,6	0,141
Femei	54,1	25,2	46,5	0,117

SURSA: Calculele autorilor bazate pe datele din CBGC 2022.

3.5. Gospodăriile cu copii în sărăcie multidimensională

În gospodăriile cu copii locuiește 47,6% din populație, care înregistrează niveluri semnificativ mai ridicate de sărăcie multidimensională comparativ cu populația din gospodăriile fără copii, după cum este prezentat în Tabelul 8.

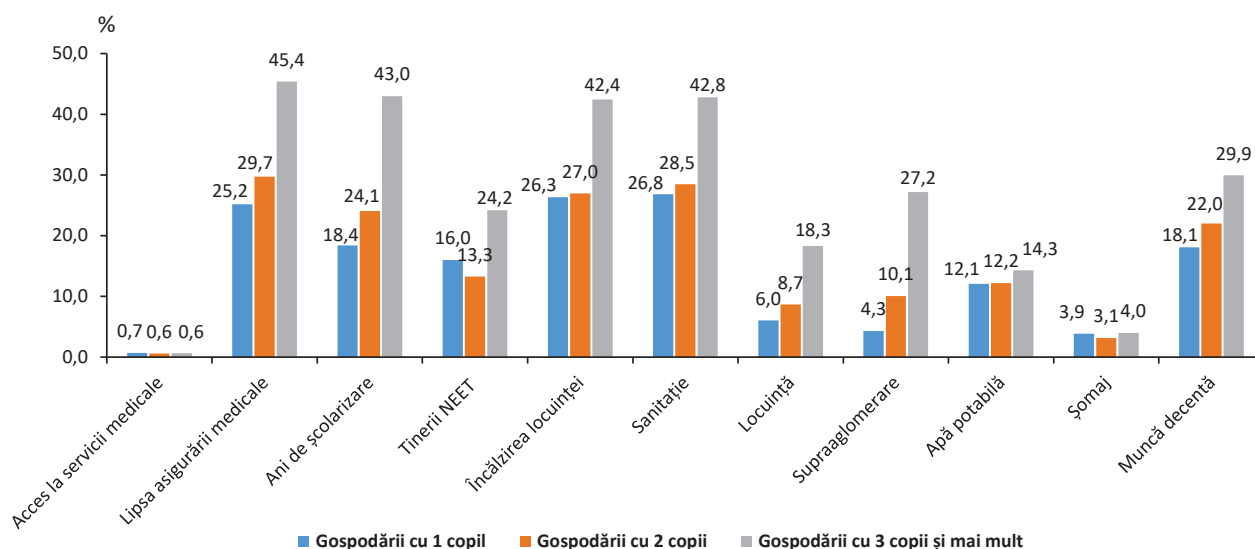
Indicele sărăciei multidimensionale pentru persoanele din gospodăriile cu copii este de 0,172,

Figura 9 relevă faptul că rata trunchiată pentru persoanele din gospodăriile cu copii crește paralel cu mărimea gospodăriei. Persoanele din gospodăriile mai mari (3 copii și mai mulți) tind să se confrunte cu rate trunchiate mai ridicate pentru majoritatea indicatorilor, cum ar fi *Lipsa asigurării medicale, Ani de școlarizare, Tinerii NEET, Încălzirea locuinței, Sanitație, Locuință și Supraaglomerare*.

TABELUL 8. Incidența, intensitatea și valoarea ISM, pe tipuri de gospodării, 2022

	Structura populației, %	Incidența (H), %	Intensitatea (A), %	ISM (Mo = H*A)
Gospodării cu copii	47,6	35,9	47,7	0,172
<i>din care cu:</i>				
1 copil	16,8	30,4	46,1	0,141
2 copii	21,5	33,5	47,6	0,159
3 și mai mulți copii	9,3	51,6	49,7	0,256
Gospodării fără copii	52,4	19,3	44,6	0,089

SURSA: Calculele autorilor bazate pe datele din CBGC 2022.

FIGURA 9. Rata trunchiată a sărăciei, după numărul de copii în gospodărie, 2022

SURSA: Calculele autorilor bazate pe datele CBGC 2022.

Cele mai semnificative diferențe între indicatori se observă pentru persoanele din gospodăriile cu un copil față de cele cu trei copii și mai mulți. Disparitățile educaționale (*Ani de școlarizare*), disparitățile ce țin de *Supraaglomerare* și *Lipsa asigurării medicale* sunt relativ pronunțate în funcție de mărimea gospodăriei.

3.6. Sărăcia multidimensională și sărăcia monetară

În procesul analizei fenomenului sărăciei în Republica Moldova, este important de comparat informațiile obținute la evaluarea sărăciei multidimensionale cu cele obținute din evaluarea tradițională a sărăciei monetare, bazată pe cheltuielile de consum. Având în vedere faptul că evaluarea sărăciei monetare bazată pe cheltuielile de consum reprezintă indicatorul oficial pentru măsurarea sărăciei în Republica Moldova²³, este important ca în această analiză să comparăm rezultatele celor două abordări.

Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice, reprezintă o cercetare permanentă realizată de Biroul Național de Statistică, care servește drept sursa principală pentru evaluarea sărăciei monetare și stabilirea pragului sărăciei în țară. Din 2006 și până în prezent, Moldova a utilizat

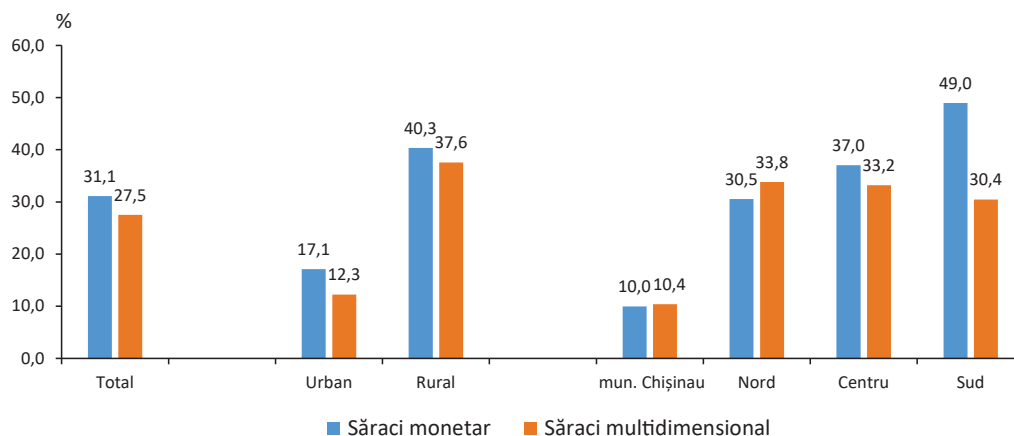
un prag absolut al sărăciei pe bază de cheltuieli de consum pentru a măsura sărăcia monetară, facilitând evaluarea impactului politicilor socio-economice.

În 2022, pragul absolut al sărăciei a fost stabilit la 2942 MDL, respectiv 31,1% din populație era considerată săracă monetar conform pragului național al sărăciei. În același timp, 27,5% din populație a fost identificată ca fiind săracă multidimensional.

Așa cum se observă din *Figura 10*, locul de reședință este un factor semnificativ în determinarea bunăstării populației. În zonele urbane, sărăcia monetară (17,1%) este mai mare decât sărăcia multidimensională (12,3%). În schimb, zonele rurale înregistrează o rată mai mare pentru ambele tipuri de sărăcie, dar diferența dintre ele este mai mică: 40,3% sunt săraci din punct de vedere monetar și 37,6% sunt săraci multidimensional.

Sărăcia este, de asemenea, distribuită inegal între regiunile țării. Cea mai scăzută rată a sărăciei a fost înregistrată pentru ambele măsuri în municipiul Chișinău – în jur de 10%. Interesant este faptul că în timp ce pentru sărăcia monetară proporția săracilor crește de la Nord (30,5%) la Sud (49,0%), sărăcia multidimensională arată o tendință descrescătoare de la Nord la Sud. În mod specific, în regiunea Nord, rata sărăciei multidimensionale a fost de 33,8%, în regiunea

23 Biroul Național de Statistică. 2020. Metodologia de calculare a pragului absolut al sărăciei. https://statistica.gov.md/public/files/Metadate/alte/Metodologie_saracie.pdf

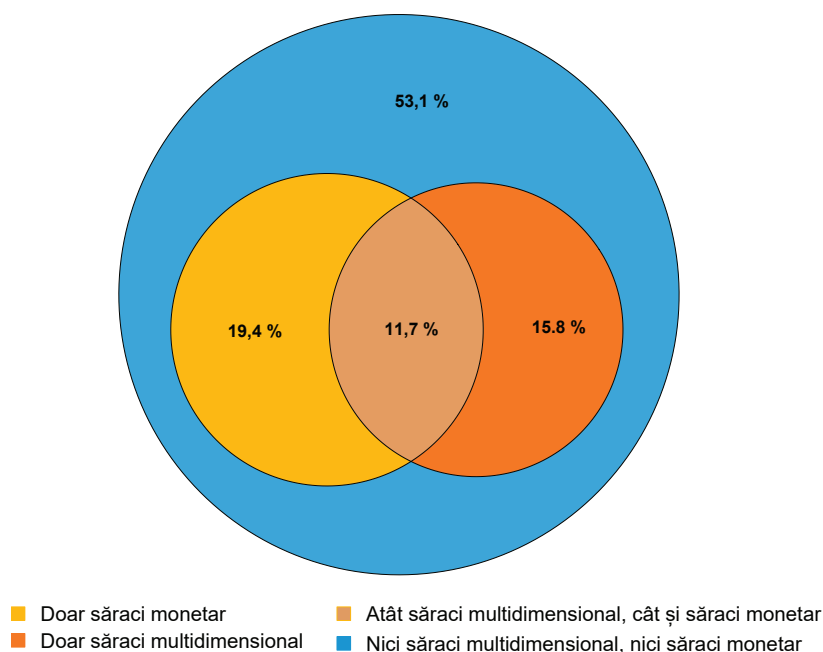
FIGURA 10. Sărăcia monetară versus sărăcia multidimensională, 2022

SURSA: Calculele autorilor bazate pe datele CBGC 2022.

Centru - 33,2% și în regiunea Sud - 30,4%. Astfel, cea mai săracă regiune în ceea ce privește sărăcia monetară a fost regiunea Sud, iar pentru sărăcia multidimensională - regiunea Nord. Cea mai mare diferență în rate poate fi observată în regiunea Sud, unde 49,0% din populație a fost identificată ca fiind săracă monetară și 30,4% ca fiind săracă multidimensională.

Figura 11 prezintă diferențe observate între ratele sărăciei multidimensionale și monetare, în baza datelor anului 2022. Aceasta evidențiază că aproximativ 53,1% din populația Republicii Moldova nu este săracă nici din punct de vedere

re multidimensional, nici monetar. Dintre cei 31,1% săraci monetari, 19,4% nu sunt săraci multidimensionali - astfel ISM relevă un nou segment al societății care se confruntă cu sărăcia deși dețin mijloace monetare suficiente. Mai mult, din cei 27,5% săraci multidimensionali, 15,8% nu sunt săraci monetari. În același timp, 11,7% din populația Republicii Moldova este săracă multidimensională și totodată săracă din punctul de vedere monetar. Diferențele dintre cele două metode de măsurare a sărăciei arată importanța utilizării ambilor indicatori pentru monitorizarea sărăciei, deoarece oferă informații despre populația săracă în moduri diferite.

FIGURA 11. Suprapunerea între ratele sărăciei monetare și multidimensionale, 2022

SURSA: Calculele autorilor bazate pe datele CBGC 2022.

Analiza mai detaliată arată că proporția persoanelor care experimentează depriveri duble (atât din punct de vedere monetar cât și multidimensional) variază semnificativ între zonele urbane și cele rurale. Astfel, ponderea persoanelor sărace multidimensional și monetar în același timp a fost de peste 4 ori mai mare în zonele rurale (16,9%) față de cele urbane (3,8%). O majoritate semnificativă (74,4%) a gospodăriilor urbane nu sunt sărace nici monetar, nici multidimensional. Situația este mai dificilă în localitățile rurale, unde doar 39,0% dintre gospodării nu se încadrează în nicio categorie de sărăcie (Anexa, tabelul 4).

Analiza diferențelor între rata sărăciei multidimensionale și cea monetară pe regiuni statistice subliniază diferențe regionale pronunțate. În municipiul Chișinău s-a înregistrat cea mai mare rată (81,5%) de gospodării care nu sunt nici sărace din punct de vedere monetar, nici sărace multidimensional și doar 1,9% care experimentează ambele tipuri de sărăcie, monetară și multidimensională. În același timp, în regiunea Sud s-a înregistrat o rată mai mare în suprapunerea ambelor tipuri de sărăcie – 18,7%, după cum este arătat în Figura 12.

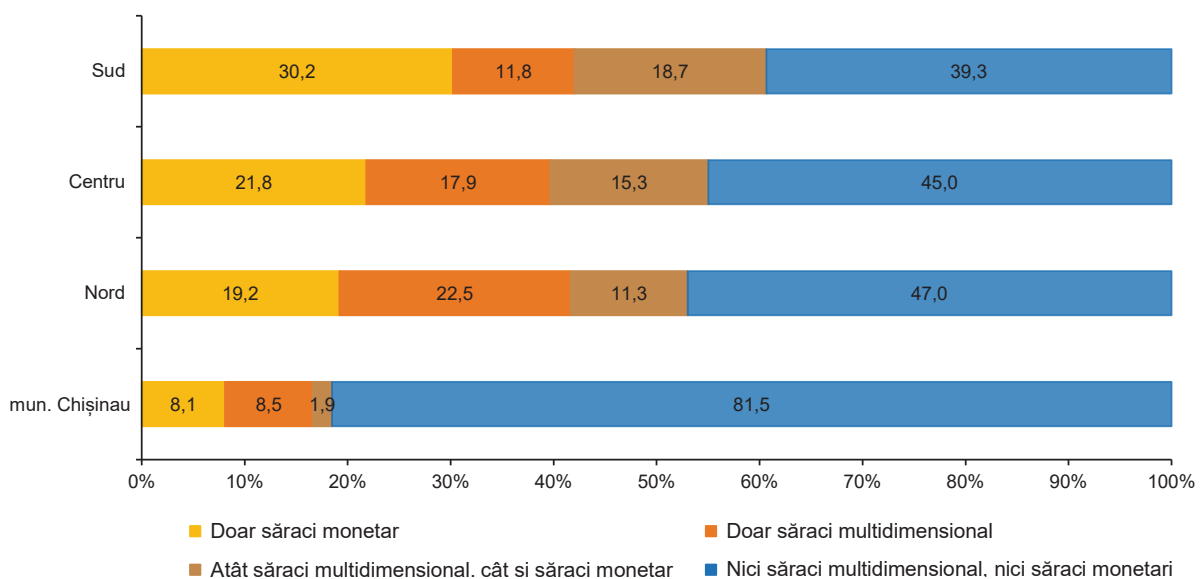
În ansamblu, datele arată că în timp ce sărăcia monetară este deosebit de semnificativă în Sud, în Chișinău persistă o mai mare reziliență

economică. Variația în ponderile populației afectate de sărăcia multidimensională sau de ambele tipuri de sărăcie, comparativ cu cea neafectată de niciuna, evidențiază contrastele regionale pronunțate în bunăstarea economică a țării.

Distribuția pe quintile după cheltuielile de consum (Anexa, tabelele 4 și 5) relevă disparități economice semnificative. Pentru prima quintilă, care include populația cu cele mai mici cheltuieli de consum, rata sărăciei monetare a constituit 88,8%, iar rata sărăciei multidimensionale - 48,6%, cu suprapunerea ambelor tipuri de sărăcie de 43,5% și un număr mic de persoane (6,0%) care nu sunt sărace nici din punct de vedere monetar și nici multidimensional.

Pe măsură înaintării spre quintilele superioare, care reprezintă segmente ale populației cu cheltuieli de consum mai mari, observăm o reducere semnificativă a ratelor sărăciei, evidențiind disparitățile în distribuția resurselor. Cu toate acestea, în quintila V (persoanele cel mai bine asigurate), cu o rată scăzută a sărăciei monetare de doar 1,2%, o pondere semnificativă de 11,3% de persoane sunt identificate ca fiind sărace multidimensional. Acest lucru sugerează că există factori suplimentari, dincolo de măsurile monetare, care contribuie la statutul lor de sărăcie.

FIGURA 12. Suprapunerea între ratele sărăciei monetare și multidimensionale, pe regiuni statistice, 2022

SURSA: Calculele autorilor bazate pe datele CBGC 2022.

3.7. Rezultatele testelor de robustețe

În urma analizei stabilității clasamentelor pentru cele patru regiuni ale Moldovei, au rezultat șase comparații pereche posibile. Trei dintre acestea sunt semnificativ diferite în momentul de referință și toate trei sunt rezistente la schimbările pragului sărăciei.

Prin urmare, 50% dintre comparațiile posibile sunt semnificativ diferite față de combinația inițială (Tabelul 9). Dintre cele trei comparații rămase care nu sunt semnificative în momentul de referință, două sunt rezistente la schimbările pragului sărăciei.

În general, cinci din șase comparații pereche (83,33%) sunt rezistente la schimbări, prin urmare, și comparativ cu momentul de referință sau cu schimbările pragului sărăciei. Rezultate similare au fost identificate și la testarea rezistenței măsurării la structuri alternative de ponderare.

Toate comparațiile pereche sunt rezistente, iar toate cele trei comparații semnificative în momentul de referință au dat dovadă de rezistență când structura de ponderare a fost schimbată pentru a avea ponderări egale pentru toți indicatorii.

TABELUL 9. Rezultatele testelor de robustețe, 2022

	Testul de robustețe 1	Testul de robustețe 2
Specificări de bază	Pragul sărăciei k=35%	Ponderile indicatorului Dimensiunea 1: 1/8 Dimensiunea 2: 1/8 Dimensiunea 3: 1/20 Dimensiunea 4: 1/8
Specificări alternative	k=30% k=40%	Ponderi egale pentru toți indicatorii: 1/11
Toate comparațiile pereche posibile	6	6
Comparații semnificative în momentul de referință	3/6 (50%)	3/6 (50%)
Rata robusteții (toate)	5/6 (83,33%)	6/6 (100%)
Rata robusteții (semnificativă în momentul de referință)	3/3 (100%)	3/3 (100%)

SURSA: Calculele autorilor bazate pe datele din CBGC 2022.

Capitolul IV. DOMENII DE ACȚIUNE

4.1. Monitorizarea sărăciei multidimensionale

Se preconizează că Indicele național al sărăciei multidimensionale va fi actualizat anual, pentru a se asigura o analiză continuă a schimbărilor în nivelurile sărăciei non-monetare. Acest lucru va oferi informații pentru analiza schimbărilor absolute și relative și va ajuta la formarea unei idei legate de progresul general în reducerea sărăciei multidimensionale, precum și va dezvălui posibile lacune majore care ar necesita atenția factorilor de decizie.

Utilizarea rezultatelor prezentului raport analitic ca bază de referință, precum și a iterațiilor viitoare pentru a urmări aceste tendințe, va ajuta factorii de decizie să-și concentreze atenția și resursele publice în domeniile care aduc schimbări vizibile în statisticile oficiale ale sărăciei multidimensionale.

În Moldova, deja în stadiul de proiectare s-au creat cadre instituționale pentru coordonarea politicilor viitoare bazate pe ISM (*Figura 1 „Etapile elaborării Indicelui Sărăciei Multidimensionale pentru Republica Moldova”*). Cu toate acestea, alinierea structurii ISM cu cadrele de politici și strategice de nivel înalt și natura multidimensională a provocărilor privind sărăcia va necesita instituirea unor mecanisme eficiente de coordonare intersectorială.

Scoaterea cu succes a populației din sărăcia multidimensională în Moldova va necesita un efort coordonat din partea ministerelor și agențiilor pentru planificarea de politici și acțiuni și monitorizarea implementării acestora, o implicare activă a Ministerului Finanțelor pentru alocări eficiente din bugetul public și a Biroului Național de Statistică pentru colectarea și diseminarea datelor relevante. Acțiunile coordonate sunt esențiale pentru a se asigura că intervențiile sunt bine direcționate și eficiente, reflectându-se în îmbunătățirile măsurabile ale cifrelor oficiale privind sărăcia multidimensională.

Indicele sărăciei multidimensionale al Republicii Moldova servește drept instrument dedicat pentru identificarea și măsurarea diferitelor

forme de sărăcie, permițând dezvoltarea unor politici direcționate pentru ameliorarea sărăciei în toate formele sale și direcționarea asistenței sociale către cele mai vulnerabile grupuri. Evaluarea Națională Voluntară 2020 a evidențiat nevoia critică de a recunoaște și integra diverse vulnerabilități în cadrele politice strategice, ceea ce a determinat necesitatea unui sprijin financiar adecvat pentru implementarea eficientă. Această abordare facilitează soluționarea problemelor sistemice care împiedică grupurile vulnerabile să acceseze drepturile fundamentale ale omului, serviciile esențiale și oportunitățile economice. Fără intervenții speciale, aceste grupuri sunt supuse riscului perpetuării sărăciei pentru toate generațiile, subminând eforturile naționale de a îmbunătăți bunăstarea și prosperitatea economică.

ISM facilitează examinarea zonelor critice ale sărăciei și vulnerabilității, având astfel nevoie de un răspuns integru și cuprinzător din partea mai multor domenii sectoriale. Ministerele sunt încurajate să colaboreze la planurile de acțiune care abordează domenii-cheie ale sărăciei multidimensionale, cum ar fi promovarea soluțiilor de energie verde, îmbunătățirea infrastructurii de apă și sanitație în comunitățile rurale, susținerea dezvoltării rurale, îmbunătățirea opțiunilor de locuit pentru tineri, asigurarea înscrierii complete în asigurarea medicală și abordarea nevoilor tinerilor NEET.

În plus, dezagregarea ISM pe regiuni, vârstă, gen și componentă a gospodăriei permite factorilor de decizie să identifice regiunile și populația mai afectată de sărăcie, formulând răspunsuri politice mai precise și eficiente. Aceste detalii facilitează ajustarea modificărilor legislative și a strategiilor sectoriale pentru a îndeplini nevoile specifice identificate prin intermediul indicelui.

Analiza specifică sectorului a dezvăluit depriveri persistente în accesul la servicii de sănătate, oportunități educaționale și calitatea locurilor de muncă, care necesită să li se acorde în continuare atenție sporită. În plus, analiza datelor ISM după indicatori la nivel sub-național permite o comparație mai detaliată a eforturilor de reducere a sărăciei între regiuni și între zonele urbane și rurale, evidențiind disparități

semnificative în accesul la sanitație, apă curată, încălzire sigură, asigurare medicală și educație.

Rezultatele subliniază importanța prioritizării sprijinului pentru sub-grupuri ale populației vulnerabile, în special gospodăriile cu copii și tinerii, pentru a favoriza ieșirea lor pe termen lung din sărăcie. Evaluarea impactului politicilor sociale speciale și a altor intervenții este crucială pentru înțelegerea și îmbunătățirea eficacității acestora în reducerea sărăciei multidimensionale. Utilizarea strategică a ISM nu numai că orientează eforturile imediate, dar și ajută la cuantificarea beneficiilor pe termen lung ale reformelor în diferite sectoare, asigurând că toate acțiunile contribuie semnificativ la reducerea amplitudinii și profunzimii sărăciei în Moldova.

4.2. Influențarea alocării bugetare

Până acum, niciun indicator național al sărăciei nu a fost utilizat direct pentru a ghida alocările bugetare în Moldova. Cu toate acestea, ISM poate influența semnificativ modul în care sunt distribuite resursele între regiuni și sectoare. Deși nu este unicul factor, deoarece considerentele precum numărul populației, nivelurile sărăciei monetare și prioritățile strategice generale vor juca și ele un rol, ISM oferă informații valoroase despre deprivările specifice ale gospodăriilor, care pot îmbunătăți eficiența și eficacitatea planificării bugetare.

Informațiile detaliate furnizate de ISM permit o coordonare și o planificare logistică mai bună, permițând ministerelor să optimizeze alocarea resurselor și să reducă costurile. Capacitatea indicelui de a dezagrega datele în funcție de mediul rural și urban, precum și regiune, îl face un instrument excelent pentru identificarea disparităților financiare și orientarea distribuției echitabile a fondurilor acolo unde este nevoie cel mai mult.

În plus, dezagregarea sectorială a ISM contribuie la eficientizarea planificării strategice pentru investiții publice, în special în ceea ce privește îmbunătățirea accesului la servicii de bază pre-

cum sănătatea, educația, sanitația, dar și la ocupare. Această abordare specială asigură că investițiile sunt făcute în sectoarele care pot avea cel mai mare impact în reducerea sărăciei.

Analiza detaliată a indicelui include, de asemenea, date despre grupurile sociale, permițând factorilor de decizie să identifice și să prioritizeze sprijinul pentru grupurile cele mai vulnerabile. Înțelegând care sunt grupurile cele mai sărace și evaluând dimensiunea și amploarea nevoilor lor, orientarea transferurilor guvernamentale se poate face cu o mai mare precizie, asigurând că resursele sunt alocate celor care au cel mai mult nevoie de ele.

În general, ISM este un instrument critic în procesul de planificare bugetară a Moldovei, oferind un temelie bazat pe date pentru luarea deciziilor pertinente care vizează echilibrarea inechităților regionale și axarea pe ridicarea nivelului celor mai dezavantajate sectoare ale societății.

4.3. Abordarea deprivărilor critice și a nevoilor celor mai vulnerabile persoane

Moldova depune eforturi majore pentru a atenua sărăcia multidimensională, axându-se pe zonele rurale în care deprivările specifice afectează calitatea vieții oamenilor. Indicatorii din ISM identifică domeniile-cheie de intervenție, inclusiv asigurarea medicală, anii de școlarizare, locurile de muncă decente, igiena, tinerii NEET și încălzirea din surse curate de energie.

Această secțiune prezintă acțiunile strategice pentru acești indicatori pentru a îmbunătăți accesul la serviciile de sănătate, performanța educațională, nivelul de trai și condițiile de angajare (clasificate în *Tabelul 10* de mai jos). Prin eforturi concentrate asupra acestor deprivări identificate, Moldova poate reduce efectiv nivelurile de sărăcie și spori bunăstarea celor mai vulnerabile grupuri de populație, aliniindu-se cu obiectivele strategice naționale și cu Agenda 2030.

TABELUL 10. Rata trunchiată, pe medii de reședință, ordonată după contribuția la ISM, 2022

Indicatori ISM	Rata trunchiată, în funcție de mediu de reședință (%)			Contribuția la ISM (%)	Numărul de gospodării defavorizate, mii	Numărul de persoane defavorizate, mii
	Națională	Urbană	Rurală			
Lipsa asigurării medicale	24,7	11,7	33,2	24,1	222,3	642,3
Ani de școlarizare	18,4	6,9	26,0	17,9	154,0	478,4
Muncă decentă	18,2	8,3	24,7	17,7	167,6	473,1
Sanitație	24,2	5,0	36,9	9,5	219,6	630,7
Tinerii NEET	9,7	5,0	12,8	9,4	66,7	251,6
Încălzirea locuinței	23,4	5,0	35,6	9,1	212,5	609,8
Apă potabilă	10,7	1,4	16,9	4,2	103,6	279,4
Locuință	7,0	4,5	8,7	2,7	61,8	183,1
Șomaj	2,7	1,0	3,8	2,6	24,5	69,9
Supraaglomerare	5,6	5,2	5,9	2,2	31,6	146,4
Acces la servicii medicale	0,4	0,3	0,5	0,4	4,0	11,2

SURSA: Calculele autorilor bazate pe datele din CBGC 2022.

Abordarea sărăciei multidimensionale în Moldova, punând accent pe domeniile critice identificate în ISM, poate duce la îmbunătățiri substanțiale a nivelului de trai și calității vieții populației, în special în zonele sau categoriile cele mai afectate. Domeniile de acțiune specifice pentru abordarea principalilor indicatori ai deprivărilor:

Asigurarea medicală pentru toți

Conform rezultatelor ISM, lipsa asigurării medicale afectează mai mult de 640000 de persoane (Tabelul 10). Este, de asemenea, principala deprivare care afectează săracii multidimensional, în special în zonele rurale (33,2%), și un factor contribuitor major la ISM (24,1%).

Respectiv, este esențial să ne concentrăm pe îmbunătățirea accesibilității și asigurarea unui cost convenabil, sporirea nivelului de conștientizare al populației și consolidarea încrederii. Simplificarea procesului de înscriere, inclusiv prin utilizarea platformelor online și aplicațiilor mobile, poate facilita achiziționarea și gestionarea planurilor de asigurare, îmbunătățind astfel accesibilitatea și reducând birocrăția.

În plus, utilizarea echipelor locale sau mobile ale serviciilor de ocupare a forței de muncă și

protecție socială (cum ar fi Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă și Inspectoratul Muncii) poate oferi o abordare mai bine direcționată și mai eficientă în zonele rurale. Integrând aceste eforturi poate fi îmbunătățit semnificativ accesul la servicii medicale și reduce sărăcia multidimensională în ceea ce privește disparitățile în domeniul sănătății, în special în comunitățile rurale.

Scăderea costului asigurării medicale este esențială. Acest lucru poate fi realizat prin oferirea unei game mai largi de planuri de asigurare cu niveluri variate de acoperire și prime pentru a se potrivi tuturor bugetelor și scopurilor.

Sporirea nivelului de conștientizare prin intermediul campaniilor de comunicare speciale poate duce la un public mai informat cu privire la beneficiile asigurării medicale și modul de accesare. Aceste campanii pot fi adaptate pentru a aborda concepțiile greșite și pentru a sublinia beneficiile personale și sociale ale acoperirii de asigurare.

Consolidarea încrederii este o altă componentă esențială. Acest lucru poate fi realizat prin asigurarea transparenței modului în care sunt gestionate cererile de asigurare și prin promovarea

realizărilor de succes ale sistemului de asigurări medicale. Feedback-ul regulat de la deținătorii de polițe de asigurare poate fi, de asemenea, folosit pentru a îmbunătăți serviciile.

Aceste eforturi combinate pot spori semnificativ utilizarea asigurării medicale, prin îmbunătățirea accesibilității acesteia, a costului și încrederii publicului.

Educație de calitate și învățare pe tot parcursul vieții

Deprivările educaționale afectează mai mult de 470000 de persoane în Moldova (Tabelul 10). Peste 18% dintre persoanele sărace multidimensional (și 26% din populația din zonele rurale) nu au absolvit învățământul secundar. Prin creșterea calității educației și integrarea tehnologiilor digitale, împreună cu asigurarea unui personal didactic calificat, experiența educațională poate fi îmbunătățită semnificativ, făcând-o mai captivantă și relevantă pentru elevi, în special în zonele rurale.

Continuarea eforturilor de aliniere între educație și piața muncii în continuă evoluție va asigura că programa nu este doar riguroasă din punct de vedere academic, ci și posibil de aplicat în practică. Relevanța pentru piețele reale ale muncii crește motivația elevilor de a-și finaliza studiile, deoarece aceștia pot vedea beneficiile directe ale studiilor în ceea ce privește oportunitățile viitoare de angajare.

Diversificarea serviciilor de educație continuă pentru adulți și înființarea centrelor de educație non-formală, în special cu implicarea sectorului privat, vor oferi căi de învățare flexibile pentru cei care ar putea să nu se încadreze în modelul de învățământ tradițional. Aceste centre pot să răspundă nevoilor adulților care trebuie să aducă în echilibru activitățile educaționale cu alte responsabilități, cum ar fi munca sau familia. De asemenea, vor oferi oportunitatea celor care au părăsit sistemul educațional înainte de termen să revină și să-și finalizeze studiile.

Loc de muncă decent

Pentru a diminua deprivările în legătură cu locurile de muncă decente, care afectează peste 470000 de persoane și reprezintă aproape 18% din ISM este esențială o abordare cuprinzătoare. Printre priorități se numără stabilirea unui cadru

legal mai robust care să protejeze drepturile lucrătorilor și să reducă prevalența ocupării neoficiale.

Pentru a motiva companiile să ofere oportunități de muncă stabile și oficiale se recomandă oferirea unor stimulente economice pentru crearea, îmbunătățirea și oficializarea locurilor de muncă. În plus, ar trebui adaptate și programele de formare profesională pentru a se alinia cu cerințele pieței, asigurându-se că forța de muncă dispune de calificările solicitate.

Abordarea problemei tinerilor fără un loc de muncă, fără studii sau formare profesională, în special în mediul rural, implică crearea unor legături neîntrerupte între educație, formare și ocupare. Formarea profesională cuprinzătoare, împreună cu serviciile de consiliere în carieră, asigură tinerii cu abilitățile și îndrumarea necesare pentru a trece cu succes pe piața muncii.

Mai mult, îmbunătățirea planificată a Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă și a Inspectoratului Muncii va juca un rol semnificativ în această abordare. Consolidarea acestor instituții va spori considerabil suportul pentru ocupare și va reduce ocuparea neoficială, facilitând astfel mai multe oportunități decente de angajare. Dacă funcționează la un nivel eficient, aceste agenții pot asigura o mai bună conexiune între persoanele care caută un loc de muncă și angajatorii, pot oferi sesiuni de formare esențială și pot asigura respectarea standardelor de muncă, contribuind astfel la reducerea deprivărilor legate de ocupare și îmbunătățirea condițiilor generale de muncă.

Îmbunătățirea condițiilor de trai

Abordarea dimensiunii condițiilor de trai din Indicele sărăciei multidimensionale al Republicii Moldova necesită o abordare cuprinzătoare care recunoaște inter conectivitatea indicatorilor precum încălzirea din surse curate și durabile, sanitația, calitatea locuințelor, supraaglomerarea și accesul la apă curată. Îmbunătățirea acestor condiții este esențială pentru reducerea contribuției de aproape 28% la ISM.

În ceea ce privește încălzirea fără de impact asupra mediului sau sănătății, o parte semnificativă a persoanelor sărace multidimensional – 23,4% în general și 35,6% în zonele rurale – se bazează pe combustibili poluanți. Tranzițiile subvenționate

către surse de energie mai curate, împreună cu împrumuturile cu dobândă redusă pentru instalarea sistemelor de încălzire eficiente, ar putea reduce dependența de lemn și cărbune și ar crește reziliența energetică.

În ceea ce privește sanitația, la care 24,2% dintre săracii multidimensional nu au acces (crește la 36,9% în zonele rurale), extinderea rețelei publice de canalizare și completarea acesteia cu soluții locale, cum ar fi fose septice, ar putea îmbunătăți semnificativ condițiile.

Îmbunătățirea calității locuințelor poate fi realizată prin măsuri care oferă soluții locale și sporesc eficiența energetică a locuințelor. Utilizarea materialelor de construcție durabile și accesibile, inclusiv a celor locale, care oferă proprietăți excelente de izolare, poate fi promovată prin stimulente sau subvenții pentru proprietarii de case, constructori și producători pentru a adopta aceste tehnici și a facilita adoptarea lor pe scară largă. În plus, ar putea fi stabilite programe de certificare pentru a recunoaște și promova practicile de construcție durabile. Aceste programe ar putea oferi asistență tehnică, formare și stimulente financiare antreprenorilor locali care se angajează să construiască sau să renoveze case conform principiilor prietenoase cu mediul. Prin stimularea antreprenorilor locali, această abordare nu doar că ar îmbunătăți calitatea locuințelor, ci ar genera și experiențe autentice și durabile de deplasare, stimulând, astfel, creșterea economică în zonele rurale.

Supraaglomerarea, care afectează doar 5,6% dintre persoanele sărace multidimensional, dar 14,8% din populația generală, poate fi ameliorată prin programe guvernamentale precum „Prima Casa”, împreună cu strategii de creștere a veniturilor, care vor crește accesul și accesibilitatea la spații de locuit mai mari și mai adecvate.

Problema accesului la apă, deși nu este un factor contributor major la ISM, afectează totuși 16,9% dintre persoanele sărace multidimensional din zonele rurale. Strategiile de extindere a rețelei publice de apă, împreună cu stabilirea punctelor de apă gestionate de comunitate, pot asigura accesul durabil și mai ușor la apă curată pentru aceste comunități.

Eforturile de îmbunătățire a acestor condiții împărtășesc mai bine viziunea obiectivelor strategice ale Guvernului și programelor de dezvoltare locală, cum ar fi proiectul „Satul European”, care se concentrează pe dezvoltarea durabilă a comunităților, îmbunătățirea accesului la servicii publice de calitate și creșterea infrastructurii sociale. Obiectivul programului de a spori capacitatea autorităților locale de a atrage investiții externe poate contribui în continuare la îmbunătățirea condițiilor de trai într-un mod cuprinzător și durabil.

Vulnerabilități energetice

Vulnerabilitățile energetice în Moldova au crescut semnificativ în contextul creșterilor bruște ale prețurilor la energie, afectând accesibilitatea utilităților de bază pentru multe gospodării. Ca răspuns, Guvernul moldovean, în colaborare cu PNUD, a creat Fondul de Reducere a Vulnerabilității Energetice²⁴ (FRVE). Acest program inovator oferă compensații în factură pentru consumul de energie electrică, susține necesitățile de încălzire pe timp de iarnă și promovează atât eficiența energetică, cât și trecerea la surse de energie durabile. Conform unei evaluări realizate de PNUD pentru sezonul de încălzire 2022-2023²⁵, care a utilizat date din Cercetarea bugetelor gospodăriilor casnice, FRVE a atenuat substanțial sărăcia energetică a populației țării.

Proporția gospodăriilor extrem de vulnerabile aflate în sărăcie energetică a înregistrat o reducere semnificativă, scăzând cu 71 puncte procentuale pentru gaz și cu 10 puncte procentuale pentru electricitate. Această inițiativă nu numai că oferă ajutor imediat populației vulnerabile, dar și promovează practici energetice durabile pe termen lung, îmbunătățind astfel coeziunea socială și reducând dependența țării de importurile de energie.

Mai mult, succesul FRVE ilustrează modul în care inițiativele speciale pot atenua eficient sărăcia multidimensională.

24 Fondul de Reducere a Vulnerabilității Energetice, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139097&lang=ro

25 PNUD Moldova, Evaluarea Impactului Fondului de Reducere a Vulnerabilității Energetice în iarna anilor 2022-2023, <https://www.undp.org/moldova/publications/impact-assessment-energy-vulnerability-reduction-fund-winter-2022-2023>

Capitolul V. CONCLUZII ȘI PAȘI DE URMAT

Lipsa de informații privind populația care trăiește în sărăcie multidimensională și vulnerabilitatea acesteia rămâne o provocare și o preocupare la nivel național, iar necesitatea măsurării sărăciei prin intermediul diferitor dimensiuni a fost exprimată la diverse reuniuni și planificată ca măsură necesară de întreprins.

În rezultatul unui proces complex și participativ, care a inclus consultări cu numeroase părți interesate din țară (inclusiv sub-grupuri vulnerabile ale populației, organe ale administrației publice, mediul academic și societatea civilă) a fost elaborată metodologia de calcul a Indicelui național al Sărăciei Multidimensionale, aprobată în noiembrie 2023 de către Biroul Național de Statistică, ținându-se cont și de prevederile Manualului de elaborare a Indicelui Sărăciei Multidimensionale, elaborat de OPHI și PNUD.

ISM național reprezintă un instrument de identificare a celor mai defavorizate persoane, dincolo de indicatorii monetari tradiționali ai sărăciei, și reflectă multiplele deprivări, relevante pentru contextul Republicii Moldova, cu care se confruntă persoanele sărace. ISM național pentru Moldova cuprinde **11 indicatori** distribuiți în cadrul a patru dimensiuni-cheie ale sărăciei: **Sănătate, Educație, Condiții de trai, Ocupare.**

Elaborarea ISM a fost dictată atât de angajamentele asumate de Republica Moldova privind implementarea Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030, cât și de prevederile documentelor strategice și de politici naționale.

Indicele măsoară atât incidența sărăciei multidimensionale, cât și intensitatea acesteia, reprezintă o imagine cuprinzătoare a persoanelor care trăiesc în sărăcie și permite comparații în interiorul țării. Acesta constituie indicatorul de monitorizare a Obiectivului de Dezvoltare Durabilă 1, în particular a țintei 1.2 *“Până în 2030, reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de bărbați, femei și copii de toate vârstele care trăiesc în sărăcie în toate dimensiunile acesteia potrivit*

definițiilor naționale”, fiind parte componentă a *cadrelor naționale de monitorizare a implementării Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030* (aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 953/2022).

Astfel, măsurarea sărăciei multidimensionale oferă cadrul informațional asupra complexității, profunzimii și persistenței sărăciei în țară. Adaptarea indicelui sărăciei multidimensionale (în procesul de constituire a acestuia) la seturi de dimensiuni și indicatori definiți la nivel național, ce reflectă contextul național și prioritățile de dezvoltare ale Republicii Moldova, sporește relevanța acestuia pentru elaborarea și monitorizarea politicilor naționale.

Datele utilizate pentru calcularea ISM provin din Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC), care este realizată pe bază regulată, cu diseminarea anuală a datelor. În cadrul CBGC sunt colectate date privind indicatori socio-economici variați, inclusiv pentru elaborarea datelor privind sărăcia monetară. Astfel, utilizarea aceleiași surse de date (CBGC) permite compararea ratelor sărăciei monetare și nemonetare, ceea ce oferă informații utile în descrierea complexă a naturii sărăciei din țară și va ajuta instituțiile guvernamentale să ia decizii mai eficiente și să întreprindă măsuri mai practice și direcționate pentru a reduce sărăcia celor mai vulnerabile grupuri ale populației astfel ca *“nimeni să nu fie lăsat în urmă”*.

Datele privind ISM național urmează a fi diseminate cu periodicitate regulată, în conformitate cu Legea nr. 93/2017 cu privire la statistica oficială, în termenele prevăzute de programul de lucrări statistice și calendarul de diseminare a informației statistice. Informația statistică despre ISM național va fi diseminată tuturor categoriilor de utilizatori gratis și în condiții egale de acces sub aspectul volumului, calității și termenelor de diseminare prin intermediul paginii web oficiale a BNS www.statistica.gov.md și a platformei de diseminare a indicatorilor de monitorizare a ODD integrate în aceasta.

Anexă.

TABELUL 1. Rate netrunchiate ale sărăciei, pe caracteristici demografice, %, 2022

	Acces la servicii medicale	Lipsa asigurării medicale	Ani de școlarizare	Tinerii NEET	Încălzirea locuinței	Sanitație	Locuință	Supraaglomerare	Apă potabilă	Șomaj	Muncă decentă
Total persoane	1,0	37,4	27,3	20,4	56,6	66,0	18,9	14,8	24,2	4,0	23,1
Medii de reședință											
Urban	1,5	29,9	14,2	21,8	15,2	20,1	15,6	24,1	4,1	3,7	16,5
Rural	0,8	42,3	35,9	19,5	83,9	96,2	21,1	8,8	37,4	4,2	27,4
Regiuni statistice											
mun. Chișinău	0,7	27,4	16,6	21,7	6,5	11,1	9,4	27,1	1,9	3,2	18,0
Nord	1,8	39,3	24,4	21,3	72,3	75,9	23,0	12,5	39,8	4,0	30,6
Centru	0,8	43,5	35,1	20,9	70,7	86,0	17,7	10,1	31,4	4,8	22,4
Sud	0,8	37,2	32,5	16,9	73,2	88,0	26,7	10,6	17,3	3,7	19,2
Sexe											
Bărbați	1,1	40,5	29,1	20,4	57,1	66,6	18,2	15,9	24,4	4,4	25,8
Femei	1,0	34,7	25,7	20,5	56,2	65,5	19,6	13,9	24,0	3,7	20,8
Grupe de vârstă											
0 - 17 ani	0,7	47,1	36,6	32,2	49,4	59,1	19,4	30,3	19,3	4,4	27,5
18 - 29 ani	0,5	45,8	33,7	39,7	42,4	49,4	15,8	19,0	19,8	5,6	28,7
30 - 39 ani	1,0	46,7	33,0	14,8	42,9	50,9	18,1	25,1	16,6	4,3	28,2
40 - 49 ani	1,1	47,0	34,5	37,1	60,1	68,7	18,4	13,3	24,1	4,9	30,5
50 - 59 ani	1,3	42,2	21,7	9,6	64,3	77,0	17,0	4,1	33,0	4,8	27,7
60+	1,4	10,5	12,8	2,6	68,4	77,1	22,0	2,3	27,9	1,7	5,9
Tipul gospodăriei											
Gospodării cu copii	0,9	47,1	34,8	32,9	49,1	58,5	18,6	28,6	19,5	4,6	27,9
din care cu:											
1 copil	1,3	40,5	26,2	35,7	46,1	52,2	14,0	14,8	18,5	5,2	23,7
2 copii	0,6	48,1	32,1	28,2	46,1	57,8	20,0	32,1	20,1	4,3	28,6
3 copii și mai mult	0,6	57,0	56,6	38,9	61,2	71,4	23,8	45,6	20,1	4,5	33,7
Gospodării fără copii	1,2	28,5	20,5	9,1	63,5	72,8	19,2	2,3	28,4	3,4	18,7

TABELUL 2. Rate trunchiate ale sărăciei, pe caracteristici demografice, %, 2022

	Acces la servicii medicale	Lipsa asigurării medicale	Ani de școlarizare	Tinerii NEET	Încălzirea locuinței	Sanitație	Locuință	Supraaglomerare	Apă potabilă	Șomaj	Muncă decentă
Total persoane	0,4	24,7	18,4	9,7	23,4	24,2	7,0	5,6	10,7	2,7	18,2
Medii de reședință											
Urban	0,3	11,7	6,9	5,0	5,0	5,0	4,5	5,2	1,4	1,0	8,3
Rural	0,5	33,2	26,0	12,8	35,6	36,9	8,7	5,9	16,9	3,8	24,7
Regiuni statistice											
mun. Chișinău	0,1	10,3	7,6	4,2	2,6	2,7	1,7	5,0	0,4	0,8	8,2
Nord	0,8	28,8	18,3	11,1	31,2	31,2	8,1	6,2	18,4	3,0	26,2
Centru	0,3	30,9	24,1	12,0	29,4	31,0	8,1	5,3	13,5	3,6	19,6
Sud	0,4	26,6	22,8	10,8	28,3	29,9	10,3	6,0	7,8	3,0	16,5
Sexe											
Bărbați	0,5	27,4	20,3	10,0	25,8	26,7	7,5	6,3	11,8	2,9	20,6
Femei	0,3	22,4	16,8	9,4	21,4	22,2	6,6	5,1	9,9	2,5	16,1
Grupe de vârstă											
0 - 17 ani	0,6	31,3	26,6	16,1	29,7	30,6	10,1	12,2	12,3	3,5	22,0
18 - 29 ani	0,4	32,7	23,7	15,9	28,3	29,5	8,7	8,3	14,2	3,3	23,1
30 - 39 ani	0,3	28,1	23,2	9,0	25,7	26,2	8,3	7,4	10,3	3,2	21,1
40 - 49 ani	0,4	34,8	26,0	17,6	33,9	35,3	10,0	5,8	15,4	4,1	26,1
50 - 59 ani	0,3	26,1	14,4	4,1	25,4	26,4	5,9	1,3	14,0	2,5	20,5
60+	0,4	6,2	4,4	0,9	6,6	6,8	1,9	0,6	2,9	0,7	4,6
Tipul gospodăriei											
Gospodării cu copii	0,6	31,2	25,8	16,4	29,8	30,7	9,6	11,4	12,5	3,6	22,2
din care cu:											
1 copil	0,7	25,2	18,4	16,0	26,3	26,8	6,0	4,3	12,1	3,9	18,1
2 copii	0,6	29,7	24,1	13,3	27,0	28,5	8,7	10,1	12,2	3,1	22,0
3 copii și mai mult	0,6	45,4	43,0	24,2	42,4	42,8	18,3	27,2	14,3	4,0	29,9
Gospodării fără copii	0,2	18,8	11,7	3,6	17,7	18,4	4,7	0,4	9,1	1,9	14,6

TABELUL 3. Contribuții procentuale ale indicatorilor ISM, pe caracteristici demografice, %, 2022

	Acces la servicii medicale	Lipsa asigurării medicale	Ani de școlarizare	Tinerii NEET	Încălzirea locuinței	Sanitație	Locuință	Supraaglomerare	Apă potabilă	Șomaj	Muncă decentă
Total persoane	0,4	24,1	17,9	9,4	9,2	9,5	2,8	2,2	4,2	2,6	17,8
Medii de reședință											
Urban	0,7	28,1	16,5	11,9	4,8	4,8	4,4	5,0	1,3	2,4	20,0
Rural	0,4	23,3	18,2	9,0	10,0	10,4	2,4	1,7	4,7	2,7	17,3
Regiuni statistice											
mun. Chișinău	0,2	28,6	21,1	11,6	2,9	2,9	1,9	5,6	0,5	2,2	22,7
Nord	0,7	22,8	14,5	8,8	9,9	9,9	2,6	2,0	5,8	2,4	20,7
Centru	0,3	24,6	19,2	9,5	9,4	9,9	2,6	1,7	4,3	2,9	15,6
Sud	0,4	23,5	20,2	9,5	10,0	10,6	3,7	2,1	2,8	2,7	14,6
Sexe											
Bărbați	0,5	24,3	17,9	8,9	9,2	9,4	2,7	2,2	4,2	2,6	18,3
Femei	0,4	23,9	18,0	10,0	9,2	9,5	2,8	2,2	4,2	2,7	17,2
Grupe de vârstă											
0 - 17 ani	0,4	22,7	19,3	11,6	8,6	8,9	2,9	3,6	3,6	2,5	16,0
18 - 29 ani	0,3	24,3	17,6	11,8	8,4	8,8	2,6	2,5	4,2	2,5	17,1
30 - 39 ani	0,3	24,3	20,0	7,7	8,9	9,1	2,9	2,5	3,5	2,7	18,1
40 - 49 ani	0,3	23,3	17,5	11,8	9,1	9,5	2,7	1,6	4,1	2,7	17,5
50 - 59 ani	0,3	26,9	14,8	4,2	10,5	10,9	2,4	0,5	5,8	2,6	21,1
60 + ani	1,7	25,2	17,8	3,6	10,7	11,0	3,1	0,9	4,6	2,9	18,5
Tipul gospodăriei											
Gospodării cu copii	0,5	22,7	18,8	11,9	8,7	8,9	2,8	3,3	3,7	2,6	16,2
din care cu:											
1 copil	0,6	22,4	16,4	14,2	9,4	9,6	2,2	1,5	4,3	3,4	16,1
2 copii	0,5	23,3	18,9	10,4	8,5	8,9	2,7	3,2	3,8	2,5	17,3
3 copii și mai mult	0,3	22,1	21,0	11,8	8,3	8,3	3,6	5,3	2,8	1,9	14,6
Gospodării fără copii	0,3	26,5	16,5	5,1	10,0	10,4	2,6	0,2	5,1	2,7	20,5

TABELUL 4. Sărăcia monetară și multidimensională, pe caracteristici demografice, %, 2022

	Rata sărăciei monetare	Rata sărăciei multidimensionale
Total persoane	31,1	27,5
Medii de reședință		
Urban	17,1	12,3
Rural	40,3	37,6
Regiuni statistice		
mun. Chișinău	10,0	10,4
Nord	30,5	33,8
Centru	37,0	33,2
Sud	49,0	30,4
Sexe		
Bărbați	30,8	30,3
Femei	31,4	25,2
Grupe de vârstă		
0 - 17 ani	28,4	36,0
18 - 29 ani	23,6	35,2
30 - 39 ani	23,1	31,0
40 - 49 ani	29,3	39,7
50 - 59 ani	28,6	27,7
60 + ani	43,9	7,1
Tipul gospodăriei		
Gospodării cu copii	28,1	35,9
dine care cu:		
1 copil	22,8	30,4
2 copii	27,2	33,5
3 copii și mai mult	39,9	51,6
Gospodării fără copii	33,9	19,9
Quintile după cheltuielile de consum		
I	88,8	48,6
II	47,0	32,1
III	15,6	25,6
IV	3,0	20,0
V	1,2	11,3

TABELUL 5. Suprapunerea și diferențele între ratele sărăciei monetare și multidimensionale, pe caracteristici demografice, %, 2022

	Doar săraci monetar	Doar săraci multidimensional	Atât săraci multidimensional, cât și săraci monetar	Nici săraci multidimensional, nici săraci monetar	Total
Total persoane	19,4	15,8	11,7	53,1	100,0
Medii de reședință					
Urban	13,3	8,5	3,8	74,4	100,0
Rural	23,5	20,7	16,9	39,0	100,0
Regiuni statistice					
mun. Chișinău	8,1	8,5	1,9	81,5	100,0
Nord	19,2	22,5	11,3	47,0	100,0
Centru	21,8	17,9	15,3	45,0	100,0
Sud	30,2	11,8	18,7	39,3	100,0
Sexe					
Bărbați	17,9	17,4	12,9	51,8	100,0
Femei	20,8	14,5	10,7	54,1	100,0
Grupe de vârstă					
0 - 17 ani	12,0	19,6	16,4	51,9	100,0
18 - 29 ani	9,2	20,9	14,4	55,5	100,0
30 - 39 ani	9,4	17,3	13,7	59,6	100,0
40 - 49 ani	13,3	23,7	16,0	47,0	100,0
50 - 59 ani	18,2	17,4	10,3	54,0	100,0
60 + ani	40,4	3,6	3,5	52,5	100,0
Tipul gospodăriei					
Gospodării cu copii	11,9	19,8	16,2	52,1	100,0
din care cu:					
1 copil	10,9	18,5	11,9	58,7	100,0
2 copii	12,1	18,5	15,0	54,4	100,0
3 copii și mai mult	13,3	25,0	26,6	35,0	100,0
Gospodării fără copii	26,3	12,3	7,6	53,9	100,0
Quintile după cheltuielile de consum					
I	45,3	5,1	43,5	6,0	100,0
II	34,4	19,5	12,6	33,5	100,0
III	13,8	23,8	1,9	60,6	100,0
IV	2,7	19,7	0,3	77,3	100,0
V	1,0	11,2	0,1	87,7	100,0

TABELUL 6. Alinierea ISM cu prioritățile naționale

Dimensiune		Scop	Referință la prioritățile guvernamentale, planurile naționale și strategiile/ programele sectoriale	Legi, proiecte de legi și acte normative de referință
Sănătate	Acces la servicii medicale	Îmbunătățirea accesului la servicii medicale de calitate	Programul de activitate al Guvernului „Moldova prosperă, sigură, europeană” Obiectivul privind sănătatea https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/program_de_guv-final_ro.pdf Strategia Națională de Sănătate 2023-2030 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138493&lang=ro Planul Național „Construim Moldova Europeană” Acțiunea 14. Spitale regionale renovate. Detalii: Asigurarea unei infrastructuri medicale moderne și de calitate prin echiparea și renovarea spitalelor existente în vederea îmbunătățirii serviciilor de sănătate în toată țara. https://gov.md/en/node/45342 Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024 Capitolul Sănătate https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/pag_2024-27.12.2023.pdf Planul de acțiuni al Ministerului Sănătății pentru anul 2024 https://ms.gov.md/wp-content/uploads/2024/01/ORDIN-MS-70-17.01.2024.pdf	Legea nr. 411/1995 privind protecția sănătății Capitolul IV. Asistență medicală Capitolul IV¹ Asistență medicală primară https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135137&lang=ro# Legea nr. 263/2005 privind drepturile și responsabilitățile pacientului https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=133163&lang=ro Detalii: legea vizează consolidarea drepturilor fundamentale ale omului în sistemul de servicii de sănătate, asigurând respectarea demnității și integrității pacientului și sporirea rolului participativ al oamenilor în adoptarea deciziilor de sănătate.
	Lipsa asigurării medicale	Îmbunătățirea accesului la servicii medicale de calitate	Legea nr. 411/1995 privind protecția sănătății Capitolul III. Drepturile și obligațiile populației în legătură cu asigurările de sănătate https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135137&lang=ro# Legea nr. 1585/1998 privind asigurarea medicală obligatorie. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137657&lang=ro# Detalii: asigurarea medicală obligatorie este un sistem autonom garantat de stat de protecție financiară a populației garantat de stat în domeniul ocrotirii sănătății prin constituirea pe principii de solidaritate, din contul primelor de asigurare, a unor fonduri bănești destinate pentru acoperirea cheltuielilor de tratare a stărilor condiționate de survenirea evenimentelor asigurate (maladie sau afecțiune). Volumul asistenței medicale acordate în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală este prevăzut în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, elaborat de Ministerul Sănătății și aprobat de Guvern. Decizia Guvernului nr. 1387/2007 privind aprobarea Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136680&lang=ro#	

				Detalii: Programul stabilește tipurile de asistență medicală și spectrul general al serviciilor, inclusiv prescrierea și eliberarea de medicamente și dispozitive medicale compensate, la care au dreptul persoanele din sistemul de asistență medicală obligatorie. Decizia Guvernului nr. 770 din 09.11.2022 privind aprobarea contractului tip pentru acordarea asistenței medicale (pentru furnizarea de servicii medicale) în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134126&lang=ro
Educație	Ani de școlarizare	Promovarea învățării pe tot parcursul vieții	Programul de activitate al Guvernului „Moldova prosperă, sigură, europeană” Obiectivul privind educația și cercetarea Obiectivul privind munca și protecția socială https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/program_de_guv-final_ro.pdf Strategia de dezvoltare „Educația 2030” https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136600&lang=ro Planul Național „Construim Moldova Europeană” Acțiunea 18. Crearea Institutului Național pentru Educație Detalii: îmbunătățirea sistemului de formare și dezvoltare profesională a resurselor umane în educație, prin crearea Institutului Național pentru Educație responsabil de modernizarea proceselor de formare inițială și continuă a personalului didactic și managerial, îmbunătățirea și consolidarea activității de mentorat în sistemul educațional. https://gov.md/ro/content/crearea-institutului-national-pentru-educatie	Legea nr. 105/2018 privind promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135224&lang=ro# Detalii: scopul acestei legi constă în prevenirea și reducerea șomajului și a efectelor sale sociale, reducerea riscului de șomaj și asigurarea unui nivel ridicat de ocupare și adaptare a forței de muncă la cerințele pieței muncii. Hotărârea Guvernului nr. 785 din 16.11.2022 privind aprobarea Programului național pentru ocuparea forței de muncă pe anii 2022-2026 și a Planului de acțiuni privind implementarea acestuia https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134612&lang=ro Obiectivul general: creșterea participării forței de muncă și stimularea ocupării forței de muncă productive și a muncii decente pentru toți Obiectivul specific 1: creșterea ratei de participare a femeilor; Obiectivul specific 4: consolidarea capacităților instituționale ale Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, eficientizarea finanțării și digitizării serviciilor și măsurilor de ocupare a forței de muncă, precum și creșterea finanțării pentru politica de măsuri active până în 2026 Decizia Guvernului nr. 1276/2018 privind aprobarea procedurilor referitoare la accesul la măsurile de ocupare a forței de muncă https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137187&lang=ro#

Tinerii NEET	Îmbunătățirea cererii de competențe, potrivirea educației cu piața muncii, accesul tinerilor la formare profesională, piața muncii (participare, ocupare) și calitatea locurilor de muncă (salariu, participare oficială)	Legea nr. 105/2018 privind promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135224&lang=ro# Detalii: scopul acestei legi constă în prevenirea și reducerea șomajului și a efectelor sale sociale, reducerea riscului de șomaj și asigurarea unui nivel ridicat de ocupare și adaptare a forței de muncă la cerințele pieței muncii. Hotărârea Guvernului nr. 785 din 16.11.2022 privind aprobarea Programului național pentru ocuparea forței de muncă pe anii 2022-2026 și a Planului de acțiuni privind implementarea acestuia https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134612&lang=ro Obiectivul general: creșterea participării forței de muncă și stimularea ocupării forței de muncă productive și a muncii decente pentru toți Obiectivul specific 2: reducerea angajării neoficiale. Obiectivul specific 4: consolidarea capacităților instituționale ale Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, eficientizarea finanțării și digitizării serviciilor și măsurilor de ocupare a forței de muncă, precum și creșterea finanțării pentru politica de măsuri active până în 2026.	
Condiții de trai	Încălzirea locuinței	Promovarea energiei curate pentru a facilita accesul la încălzire adecvată Programul de activitate al Guvernului „Moldova prosperă, sigură, europeană” Obiectivul privind energia https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/program_de_guv-final_ro.pdf Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională (2022-2028) https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=130572&lang=ro Planul Național „Construim Moldova Europeană” Acțiunea 2. Eficiența energetică a clădirilor	Legea nr. 113/2023 privind modificarea Legii nr. 139/2018 privind eficiența energetică https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137208&lang=ro Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din resurse regenerabile https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132691&lang=ro# Decizia Guvernului nr. 606/2022 privind aprobarea unor măsuri de prevenire și atenuare a impactului crizei energetice în caz de limitare a furnizării gazelor naturale și pregătirea pentru perioada sezonului de încălzire 2022-2023 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=133022&lang=ro

Condiții de trai	Detalii: Eficientizarea energetică a clădirilor publice cu destinație socială și a blocurilor rezidențiale; extinderea cerințelor minime de performanță energetică pentru clădiri; promulgarea statutului Agenției pentru Eficiență Energetică; crearea Fondului pentru Eficiență Energetică în Sectorul Rezidențial	https://gov.md/ro/content/eficientizarea-energetica-cladirilor	Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024	Capitolul Energie	https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/pag_2024-27.12.2023.pdf
Sanitație	Facilitarea și asigurarea accesului la rețeaua publică de canalizare	Programul de activitate al Guvernului „Moldova prosperă, sigură, europeană”	Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare	Obiectivul privind mediul https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/program_de_guv-final_ro.pdf	https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135893&lang=ro#
		Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională (2022-2028)	Hotărârea Guvernului nr. 442/2020 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 199/2014 cu privire la aprobarea Strategiei de alimentare cu apă și sanitație (2014-2028)	https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=130572&lang=ro	https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=122313&lang=ro
		Planul Național „Construim Moldova Europeană”	Ordinul nr. 1 al Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale din 03.01.2024 privind aprobarea Planului de activitate al Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale pentru anul 2024	Acțiunea 3. Apă curată și sanitație	Acțiunea 1.9. Asigurarea accesului universal la sistemele de alimentare cu apă și canalizare sigure.
		Detalii: revizuirea cadrului legislativ în domeniul aprovizionării cu apă și a sanitației, consolidarea dialogului cu România și Ucraina pentru a asigura gestionarea integrată a resurselor de apă și a ecosistemelor acvatice, în conformitate cu cerințele internaționale de mediu, construcția proiectelor regionale de alimentare cu apă și canalizare, dezvoltarea infrastructurilor de distribuție a apei.	https://midr.gov.md/files/shares/SITE_Plan_de_actiuni_MIDR_2024_12_01_2024.pdf	https://gov.md/ro/content/apa-curata-si-sanitatie	Hotărârea Guvernului nr. 447 din 19.06.2017 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la evidența, modul de atribuire și folosire a locuințelor sociale
		Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024	https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110051&lang=ro#	Capitolul Mediu	https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/pag_2024-27.12.2023.pdf

Locuință	Sprijinirea gospodăriilor să trăiască în condiții decente de trai	Programul de activitate al Guvernului „Moldova prosperă, sigură, europeană” Obiectivul privind dezvoltarea infrastructurii și dezvoltarea regională https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/program_de_guv-final_ro.pdf	Legea nr. 75/2015 cu privire la locuințe, conform căreia dreptul la locuință este un drept fundamental, care face parte din dreptul la o viață decentă a persoanei sau familiei. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138440&lang=ro#
Supraaglomerare	Sprijinirea gospodăriilor să trăiască în condiții decente de trai	Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională (2022-2028) https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=130572&lang=ro Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024 Capitolul Dezvoltarea infrastructurii și dezvoltarea regională https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/pag_2024-27.12.2023.pdf	Ordinul nr. 1 al Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale din 03.01.2024 privind aprobarea Planului de activitate al Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale pentru anul 2024 Acțiunea 1.7. Promovarea standardelor europene în construcții și asigurarea calității lucrărilor de construcții și gestionarea eficientă a locuințelor https://midr.gov.md/files/shares/SITE_Plan_de_actiuni_MIDR_2024_12_01_2024.pdf
Apă potabilă	Facilitarea și asigurarea accesului la apă curentă în interiorul casei	Programul de activitate al Guvernului „Moldova prosperă, sigură, europeană” Obiectivul privind mediul https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/program_de_guv-final_ro.pdf Planul Național „Construim Moldova Europeană” Acțiunea 3. Apă curată și sanitație Detalii: revizuirea cadrului legislativ în domeniul aprovizionării cu apă și a sanitației, consolidarea dialogului cu România și Ucraina pentru a asigura gestionarea integrată a resurselor de apă și a ecosistemelor acvatice, în conformitate cu cerințele internaționale de mediu, construcția proiectelor regionale de alimentare cu apă și canalizare, dezvoltarea infrastructurilor de distribuție a apei. https://gov.md/ro/content/apa-curata-si-sanitatie Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024 Capitolul Mediu https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/pag_2024-27.12.2023.pdf	Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135893&lang=ro# Hotărârea Guvernului nr. 442/2020 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 199/2014 cu privire la aprobarea Strategiei de alimentare cu apă și sanitație (2014-2028) https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=122313&lang=ro Ordinul nr. 1 al Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale din 03.01.2024 privind aprobarea Planului de activitate al Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale pentru anul 2024 Asigurarea accesului universal la sistemele de alimentare cu apă și canalizare sigure. https://midr.gov.md/files/shares/SITE_Plan_de_actiuni_MIDR_2024_12_01_2024.pdf

Ocupare	Șomaj	Îmbunătățirea accesului la piața muncii (participare, ocupare) și calității locurilor de muncă (salariu, participare oficială)	Programul de activitate al Guvernului „Moldova prosperă, sigură, europeană” Obiectivul privind munca și protecția socială https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/program_de_guv-final_ro.pdf Codul Muncii nr. 154/2003 al Republicii Moldova. Titlul III. Contractul individual de muncă https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137770&lang=ro# Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024 Capitolul Munca și protecția socială https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/pag_2024-27.12.2023.pdf	Legea nr. 105/2018 privind promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj. Scopul acestei legi constă în prevenirea și reducerea șomajului și a efectelor sale sociale, reducerea riscului de șomaj și asigurarea unui nivel ridicat de ocupare și adaptare a forței de muncă la cerințele pieței muncii. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135224&lang=ro# Hotărârea Guvernului nr. 785 din 16.11.2022 privind aprobarea Programului național pentru ocuparea forței de muncă pe anii 2022-2026 și a Planului de acțiuni privind implementarea acestuia https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134612&lang=ro Obiectivul general: creșterea participării forței de muncă și stimularea ocupării forței de muncă productive și a muncii decente pentru toți. Obiectivul specific 1: creșterea ratei de participare a femeilor. Obiectivul specific 2: reducerea angajării neoficiale. Decizia Guvernului nr. 1276/2018 privind aprobarea procedurilor referitoare la accesul la măsurile de ocupare a forței de muncă. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137187&lang=ro#
	Muncă decentă	Îmbunătățirea calității locurilor de muncă prin îmbunătățirea statutului profesional și abordarea ocupării forței de muncă neoficiale	Legea nr. 105/2018 privind promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135224&lang=ro# Detalii: scopul acestei legi constă în prevenirea și reducerea șomajului și a efectelor sale sociale, reducerea riscului de șomaj și asigurarea unui nivel ridicat de ocupare și adaptare a forței de muncă la cerințele pieței muncii. Hotărârea Guvernului nr. 785 din 16.11.2022 privind aprobarea Programului național pentru ocuparea forței de muncă pe anii 2022-2026 și a Planului de acțiuni privind implementarea acestuia https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134612&lang=ro Obiectivul general: creșterea participării forței de muncă și stimularea ocupării forței de muncă productive și a muncii decente pentru toți. Obiectivul specific 2: reducerea angajării neoficiale.	